

Strategisk hållbarhetsbedömning

för Halmstads utbyggnadsplan och
Riktlinjer för bostadsförsörjning.

BESLUTAD AV KOMMUNFULLMÄKTIGE 2023-10-26

RADV

CALLUNA

Ecosoci

Innehåll

Sammanfattning.....	2
Introduktion.....	5
Syfte	5
Metod	5
Strategiska alternativ.....	8
Beskrivning av strategiska alternativ för staden.....	8
Beskrivning av strategiska alternativ för orterna.....	9
Hållbarhetsbedömning av de strategiska alternativen	11
Samlad bedömning av vald strategi för utbyggnad.....	18
Utbyggnadsplanens etappindelning	19
Miljömässig hållbarhet	19
Social hållbarhet	25
Ekonomisk hållbarhet.....	31
Riktlinjer för bostadsförsörjning.....	35
Agenda 2030.....	40
Samlad bedömning	45
Medskick till fortsatt process	50

Sammanfattning

Denna strategiska hållbarhetsbedömning syftar till att utvärdera samrådshandlingarna för;

- Utbyggnadsplan för Framtidsplan 2050
- Riktlinjer för bostadsförsörjning

Hållbarhetsbedömningen är ett kunskapsunderlag för arbetet med översiktsplanens genomförande och kommande revideringar av utbyggnadsplanen.

Översiktsplan Framtidsplan 2050 ska bidra till en hållbar utveckling i Halmstad med sikte på att uppfylla de globala målen för Agenda 2030. Utpekade utmaningar är klimatet, jämlikhet samt behovet av en infrastruktur för en ny tid. I översiktsplanens miljökonsekvensbedömning bedöms ianspråktagande av jordbruksmark, påverkan på vattenkvalitet och vattenkvantitet samt klimatfrågan genom hållbara transporter och klimatanpassning avseende översvämning vara särskilt betydande.

Utbyggnadsplanens konsekvenser för hållbarhet har bedömts med avseende på etappindelning och strategier för översiktsplanens genomförande. Bedömningen utgår från samma aspekter som bedömdes riskera kunna ge upphov till betydande miljöpåverkan i avgränsningssamrådet för översiktsplanens miljökonsekvensbedömning.

Strategier för genomförande

Utbyggnadsplanen utgår från strategin *Att bygga staden inifrån och ut med stora bostadsområden* och *Att bygga i flera orter varje tidsperiod och mer när förutsättningar finns*.

En tät stad som byggs inifrån och ut har goda förutsättningar att bli resurssnål. Strategin att först förtäta innan ny mark tas i anspråk minskar också risken för att jordbruksmark tas i anspråk utan att det finns ett väsentligt samhällsintresse kopplat till bostadsbehov. En tät stad blir även mer attraktiv för tillväxtdrivande kunskaps- och tjänsteintensiva branscher som söker lokaler med god tillgänglighet med kollektiva färdmedel. Det stärker Halmstad som centrum i sitt arbetsmarknadsområde.

För orterna är bedömningen ur hållbarhetssynpunkt inte lika entydig, men genomförbarheten bedöms vara en avgörande fråga. Kritiska frågor behöver identifieras för varje orsts utveckling och attraktivitet. Möjligheten att styra utbyggnad av småorterna är förhållandevis begränsad. Att det finns intresse från marknaden att bygga är alltid en förutsättning. I småorterna är marknadsintresset ibland obefintligt och då går det heller inte att styra utbyggnadstakten. Vår bedömning är att småorterna bör byggas ut enligt principen *Att bygga i flera orter varje tidsperiod och bygga mer när förutsättningar finns*.

I princip kan det finnas många vinster med att bygg ut en ort i taget, till exempel uppnås högre utnyttjande av infrastruktur, så som vägar och VA, och underlag för barnomsorg och skola. Därför kan det vara rimligt att i viss mån försöka fokusera

utbyggnaden till ett mindre antal orter inom ramen för vad marknadsintresset ger möjlighet till.

Utbyggnadsplanens etappindelning

Miljömässiga konsekvenser

Tunga investeringar för att bygga det hållbara samhället är en förutsättning för befolkningstillväxten och ligger tidigt i planeringen. Grundläggande VA-infrastruktur byggs ut för att säkerställa tillgång till rent dricksvatten både genom att skydda befintliga grundvattentäkter från föroreningar och att öka tillgången på vatten till en växande befolkning. Satsningar på hållbara trafiksystem med förbättrade cykelvägar och kollektivtrafikstråk ligger före traditionella kapacitetsökningar för biltrafik. Omfattande åtgärder för att klimatsäkra staden prioriteras. Många av åtgärderna löper över lång tid för att ge utrymme för ibland omfattande tillståndsprocesser vilket är viktigt att synliggöra. Etappindelningen i utbyggnadsplanen bedöms bidra till att minska påverkan på naturliga vatten, hantera risker kopplat till natur- och kulturvärden, stärka infrastrukturen för hållbart resande samt begränsa inanspråktagande av jordbruksmark. Sammantaget innebär detta positiva konsekvenser för miljön jämfört med nollalternativet.

Sociala konsekvenser

Utbyggnadsplanens etappindelning bygger på att åtgärder med ambition att motverka segregation, öka bostadsblandning och överbrygga barriärer prioriteras tidigt, vilket maximerar positiva konsekvenser för social hållbarhet. Detta gäller till exempel utbyggnad av social service i allmänhet, och centrala skolor med potential att påverka integration i synnerhet. Områden som Larsfrid, med potential att minska segregation och öka tillgång till service och rekreation i stadens östra delar prioriteras tidigt. Det görs också insatser för att överbrygga barriärer och förbättra de östra stadsdelarnas koppling till Östra stranden. Utveckling av Oskarström, för att stärka arbetstillfällena, ökad attraktivitet och tillgänglighet prioriteras. Sammantaget bidrar utbyggnadsplanen till att stärka social hållbarhet.

Ekonomiska konsekvenser

Den ekonomiska utveckling i Halmstads kommun är beroende av vad som händer i Sverige, i EU och globalt och påverkar förutsättningarna att genomföra utbyggnadsplanen. Ju längre fram i tiden vi blickar desto större är osäkerheterna kring den ekonomiska utvecklingen och desto större beredskap behövs för att hantera olika tänkbara scenarier. Det finns mycket forskning som talar för att det på 20 års sikt kommer en kraftig nedgång i den globala ekonomin när begränsningarna i naturresurser blir alltmer påtagliga. Halmstad bör därför som huvudprincip sträva efter göra stora viktiga investeringar för att bygga ett hållbart och resilient samhälle så tidigt som möjligt

i planperioden. Ju längre det dröjer med skyddsvallar för klimatanpassning och infrastruktur för ett resurssnålt resande desto svårare kommer det troligen bli att finansiera dem.

Riktlinjer för bostadsförsörjning

För att möta kommunens behov av bostäder samt stora utmaningar med jämlikhet och segregation behöver kommunen vid sidan av översiktsplanens genomförande aktivt arbeta med andra tillgängliga verktyg. *Riktlinjer för bostadsförsörjning* omfattar fyra viktiga verktyg; översikts- och detaljplanering, en aktiv markpolitik, det kommunala bostadsbolaget samt tvärsektorielt arbete och sänkta trösklar till bostadsmarknaden. Åtgärderna som anges i *Riktlinjer för bostadsförsörjning* konkretiserar användning av dessa verktyg för ökad social, ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

Riktlinjerna innefattar ambitiösa mål om nya bostäder avseende mängd och blandad bebyggelse, vilket leder till minskad bostadsbrist och ett mer varierat bostadsutbud. Identifierade insatser som gäller social marginalisering och segregation är mindre tydliga, vilket gör att dokumentet blir mindre konkret och mindre styrande än det skulle kunna vara. Detta innebär att riktlinjerna för bostadsförsörjning inte ger full kraft åt Översiktsplanens planeringsinriktning: I Halmstad 2050 har vi brutit segregationen.

Riktlinjerna ger ett mer tydligt uppdrag att kommunens planering ska samordnas för att främja ett miljö- och klimatsmart byggande. Det tydliga uppdraget främjar kommunens klimatanpassning och incitament att minska miljöpåverkan både i byggskede och under byggnadernas hela livslängd.

Introduktion

Syfte

Denna strategiska hållbarhetsbedömning syftar till att utvärdera samrådshandlingen för *Utbyggnadsplan* samt *Riktlinjer för bostadsförsörjning* ur sociala, miljömässiga och samhällsekonomiska hållbarhetsperspektiv. Den strategiska konsekvensbedömningen med MKB som tagits fram för översiktsplanen Framtidsplan 2050 har redan konsekvensbedömt planens innehåll – nu bedöms konsekvenserna av HUR planen genomförs. Fokus ligger således på hur strategier för utbyggnad och etappindelning påverkar hållbarhetsfrågorna. Hållbarhetsbedömningen tar också upp hur väl utbyggnadsplanens relaterar till målen i Agenda 2030, som är styrande för kommunens uppdrag. Hållbarhetsbedömningen är ett kunskapsunderlag för arbetet med översiktsplanens genomförande och kommande revideringar av utbyggnadsplanen.

Metod

Genom att tidigt och kontinuerligt i planeringen diskutera möjliga konsekvenser av de förslag som ges i utbyggnadsplanen, kan mer hållbara lösningar identifieras. Kommunen har därför valt att integrera arbetet med utbyggnadsplanens utkast och konsekvensbedömning. Processen har omfattat en rådgivande fas som gett möjlighet att påverka utbyggnadsplanen ur hållbarhetssynpunkt.

Rapporten baseras på en kvalitativ bedömning av utbyggnadsplanens strategier och etappindelning med utgångspunkt i tidigare identifierade fokusfrågor. Konsekvensbedömningen utgörs dels av separata bedömningar ur socialt, miljömässigt respektive ekonomiskt perspektiv, men också samlad bedömning och diskussion.

I ett första steg bedöms utbyggnadsplanens strategier utifrån hur väl de möter Halmstads tre största utmaningar som utpekats i översiktsplanen.

- Jämlikhetsutmaningen
- Klimatutmaningen
- Infrastruktur för en ny tid

I ett andra steg bedöms etappindelningen utifrån vald strategi med utgångspunkt från de 23 aspekter som låg till grund för konsekvensbedömning av översiktsplanen. Därefter beskrivs konsekvenser för en hållbar planering av Riktlinjer för bostadsförsörjning utifrån kommunens övergripande mål för bostadsförsörjningen. Därpå bedöms dokumentens påverkan på måluppfyllnad för Agenda 2030. Slutligen sammanfattas en samlad bedömning av dokumenten i förhållande till översiktsplanens planeringsriktningar.

Hållbarhetsaspekter att bedöma

I arbetet med konsekvensbedömningen för *Framtidsplan 2050* slogs fast vilka aspekter som skulle analyseras då dessa var viktiga utifrån planförslagets hållbarhet och förmåga att uppnå målbilden för fysisk planering som kommunfullmäktige fastställt i *Framtidsbild 2050*. Samma hållbarhetsaspekter ligger i fokus för hållbarhetsbedömningen av utbyggnadsplanen.

MILJÖMÄSSIG HÅLLBARHET

- Påverkan på naturvärden och biologisk mångfald
- Översvämningsanalys: förmågan att klara ett förändrat klimat med stigande havsnivåer och höga flöden i åar.
- Påverkan på kulturmiljövärden
- Påverkan på vattenkvalitet och kvantitet avseende både grund- och ytvatten
- Förmågan att ställa om till hållbara transporter
- Påverkan på jordbruksmark
- Påverkan på gröna områden för ekosystemtjänster
- Exponering för olägenheter som buller och luftföroreningar

SOCIAL HÅLLBARHET

- Likvärdig tillgång till privat och offentlig service
- Tillgång till kommunikationer
- Tillgång till parker och tillräcklig storlek nära bostadsområden
- Överbrygning av barriärer
- Förmågan att bryta socioekonomisk segregation
- Mötesplatser som skapar möten mellan människor med olika förutsättningar
- Bostadsförsörjning med goda bostäder för alla
- Barnperspektivet

EKONOMISK HÅLLBARHET

- Transportinfrastruktur utifrån befolkningstillväxt
- Offentlig service utifrån befolkningstillväxt
- Försörjningssystem, framför allt VA
- Förutsättningar för näringslivet
- Halmstad som arbetsplatskommun
- Högskolans möjlighet att utvecklas som kunskapsnod
- Markens beskaffenhet som drivande för kostnader

Metod för miljöbedömning

De tre hållbarhetsperspektivet har olika förutsättningar och lagrum för bedömning. Miljöaspekterna behöver därför hanteras på ett annat sätt än sociala och ekonomiska konsekvenser. Bedömningen omfattar de obligatoriska momenten enligt miljöbedömningsförordningen men med fokus på översiktsplanens genomförande som den beskrivs i utbyggnadsplanen. För bedömning av det redovisade markanspråket och inriktningarna hänvisas därför till översiktsplanens MKB.

Påverkan är det fysiska ingrepp som genomförandet av utbyggnadsplanen medför. Effekten definieras som den störning i miljön som uppstår av planens fysiska påverkan, och den kan vara positiv eller negativ. Den negativa effekten kan vara betydande, måttlig eller liten beroende på värdet som påverkas och om effekten är tillfällig eller bestående. Om ingen effekt uppstår blir det inga konsekvenser.

Avgränsningar

Halmstads nya översiktsplan *Framtidsplan 2050* redovisar ett markanspråk fram till år 2050. Hur mycket av denna mark som kommer att tas i anspråk beror av olika faktorer vilket innebär en osäkerhet i planeringen. Utbyggnaden kan även ske i olika takt och med olika typer av samband vilket kan ge upphov till kumulativa effekter. Förhållanden som påverkar bedömningen är exempelvis:

- Ordningsföljd
- Inbördes beroenden
- Sårbarhet för förändringar (robusthet)
- Positiva synergier vid samordnad utveckling
- Mark i översiktsplanen som eventuellt inte kommer att tas i anspråk

Konsekvenserna av genomförandet beror även av hur väl planeringsinriktningar och andra ställningstaganden i översiktsplanen beaktas i den fortsatta planeringen där utbyggnadsplanens riktlinjer ger stöd.

Strategiska alternativ

Utbyggnadsplanen baseras på strategiska val för prioritering av översiktsplanens genomförande. Nedan beskrivs kommunens tre strategiska alternativ för staden respektive orterna, och konsekvenserna för dessa alternativ som principer för utbyggnad.

Beskrivning av strategiska alternativ för staden

1. Att bygga inifrån och ut med stora bostadsområden – valt alternativ

I alternativet prioriteras förtätning med stora utbyggnadsområden av stadens centrala delar i ett första skede. Därefter byggs staden ut med nya områden i utkanten och brer ut sig geografiskt.

Alternativet innebär stora investeringar i början av perioden i form av klimatanpassningskydd samt ny trafikförbindelse med bro över Nissan som knyter samman Södra infarten och Kustvägen. Alternativet innebär även betydande investeringar i skolor och hamn i början av planperioden. Områden som har goda förutsättningar för hållbara transporter prioriteras. Tidiga satsningar på resecentrum ger bättre förutsättningar för näringslivet och anläggandet av ny infrastruktur underlättas i större utvecklingsprojekt. Stora volymer av bostäder kan genomföras med en effektivare planprocess vilket skapar goda förutsättningar för att klara bostadsförsörjningen. Att omvandla och förtäta i centrala delar innebär dock fler begränsningar och större risker att stöta på problem vilket kan medföra att bostadsprojekt försernas. Centralt placerade skolor planeras in tidigt för att klara lokalförsörjningen framför allt i öster och centralt där skolförsörjningssituationen är ansträngd och skolegregationen stor.

Planförslaget utgår från denna utbyggnadsstrategi för staden.

2. Att bygga utifrån och in med stora bostadsområden

I alternativet prioriteras stora utbyggnadsområdena i utkanten av staden i ett första skede. Därefter byggs stadens centrala stora bostadsområden ut.

Områdena som byggs på jordbruksmark i stadens utkant är vanligtvis enklare att bygga och kan snabbt ge ett positivt bidrag till bostadsförsörjning men tar jordbruksmark i anspråk innan det egentligen behövs. Alternativet har sämre förutsättningarna för hållbara transporter än i stadens centrala delar. Därför är det viktigt att kollektivtrafiksatsningar görs samtidigt som områdena byggs ut. I utbyggnadsområdena i utkanten finns goda förutsättningar för en god lokalförsörjning både i avseende lokaler för verksamheter som inte är geografisk känsliga i sin placering och för att tillgodose behoven i den växande staden, dock senareläggs utbyggnaden av skolor i centrala lägen i alternativet.

3. Att förtäta med småområden – nollalternativ

I alternativet prioriteras små förtätningsprojekt inom staden. Då översiktsplanen inte pekar ut områden under 50 bostäder, men förtätningsprojekt är förenligt med översiktsplanens planeringsinriktningar, är detta i hög utsträckning andra projekt än vad som pekats ut i översiktsplanen. Var dessa tillkommer geografiskt är okänt i ett 30 års perspektiv då idéer kommer från fastighetsägare efterhand, vanligen med en kort tids-horisont.

Halmstads kommun har arbetat enligt denna princip utifrån förra översiktsplanen Framtidsplan 2030, och kommunen har stor erfarenhet av utbyggnadsprincipen. I utbyggnadsplanen gäller denna princip för närliggande tidsperiod 2021–25 och i viss mån för 2026–2030, då projekt som byggs ut inom dessa perioder i hög utsträckning redan har pågående detaljplaneprocesser. Eftersom kommunen redan har arbetat enligt denna metod är de mest lämpliga områdena att förtäta redan utbyggda eller pågående projekt. Den tekniska infrastrukturen både avseende vägar, dagvatten och VA-system är ansträngda i nuläget då utbyggnaden kräver en samordnad planering där större utvecklingsprojekt kan ge stöd. Vidare saknas ytor för lokalförsörjning, vilken dessutom blir svårplanerad då förtätning sker på olika områden i staden så att behovet av till exempel nya skolor/förskolor inte är samlat geografiskt. Kommunen har inte heller klarat bostadsförsörjningen då många små projekt kräver betydligt mer resurser. Dock har utbyggnadsprincipen miljömässiga fördelar då ianspråktagande av jordbruksmark senareläggs och förutsättningarna för hållbartransport är goda.

Detta alternativ utgör nollalternativ. Den befolkningstillväxt som det planeras för i Framtidsplan 2030 uppnåddes tidigt. I nuläget tillämpar Halmstads kommun därför huvudsakligen den utbyggnadsprincip som beskrivs ovan vilket också påverkar utbyggnadsplanen de närmsta tidsperioderna.

Beskrivning av strategiska alternativ för orterna

A. Att bygga i flera orter varje tidsperiod och bygga mer när förutsättningar finns – valt alternativ

Alternativet innebär att orterna utanför staden byggs ut etappvis, utifrån sina unika förutsättningar. Utbyggnaden av flera orter sker således parallellt. Förutsättningarna kan både vara av teknisk karaktär och marknadsförutsättningar. Vissa orter kan behöva invänta någon annan satsning till exempel huvudmannaskapsutredning eller infrastrukturens satsningar såsom tågstation. Medan inlandsorterna behöver byggas ut etappvis utifrån marknadsförutsättningarna.

Inlandsorterna har inte tillräckligt bra marknadsförutsättningar för att kunna bygga mycket i taget. Samtidigt vill kommunen bygga ut de i översiktsplanen utpekade service-sambällena kraftigt (Haverdal-Harplinge, Getinge, Oskarström, Simlångsdalen,

Trönninge). Servicesambällena i inlandet (Getinge, Oskarström, Simlångsdalen) är utifrån ekonomisk hållbarhet bättre att dela upp utbyggnaden för, eftersom kommunen annars riskerar planlägga sådant som ändå inte blir utbyggt, alternativt en utbyggnad som blir spretig om planberedskapen är för stor. Den offentliga servicen blir svår att planera när ett samhälle växer lite i taget.

Servicesambällena vid kusten, Haverdal och Trönninge, behöver invänta goda förutsättningar för att sedan kunna växa kraftfullt. Haverdals utbyggnad behöver invänta att hushandmannaskaps- och markägofrågorna är utredda innan en kraftig utbyggnad kan komma i gång. Den stora utbyggnaden av Trönninge är beroende av markägoförhållanden. Tågstationer som föreslås i Trönninge och Getinge ger förutsättningar för en större utbyggnad, men då kommunen är beroende av stat och region kan dessa behöva inväntas.

Planförslaget utgår från denna utbyggnadsstrategi för orterna.

B. Att bygga en ort i respektive 5 års-period.

Alternativet innebär att ett servicesamhälle byggs ut i taget där hela utbyggnaden av orten sker i en 5-årsperiod. För att nästa period bygga ut ett annat samhälle i kommunen.

Eftersom kommunen inte har ensam rådighet över hur utbyggnaden sker, utan också är beroende av viljan hos privata fastighetsägare, är det utifrån marknadsförutsättningar i inlandsorterna inte troligt att utbyggnaden kommer ske på detta sätt även om kommunen planerar för det för att underlätta utbyggnad av service. Resultatet riskerar att bli en spretig utbyggnad av inlandsorterna om planreserven i enskilda orter är för hög. Dock bör utbyggnadsprincipen fungera bra i de kustnära orterna som har goda marknadsförutsättningar såsom servicesambällena Trönninge, Haverdal och Harplinge.

C. Att förtäta med småområden – nollalternativ

I alternativet prioriteras små förtätningsprojekt inom orterna. Då översiktsplanen inte pekar ut småområden, men förtätningsprojekt är förenligt med översiktsplanens planeringsinriktningar, är detta i hög utsträckning andra projekt än vad som pekats ut i översiktsplanen.

Halmstads kommun har arbetat enligt denna princip utifrån förra översiktsplanen Framtidsplan 2030, varför kommunen har stor erfarenhet av utbyggnadsprincipen. I utbyggnadsplanen gäller denna princip för närliggande tidsperiod 2021–25 då perioden i hög utsträckning redan har pågående processer. Lokalförsörjningen försvåras av denna utbyggnadsstrategi då kommunen växer med mindre volymer på många håll är det svårt att anpassa den offentliga servicen. Kommunen har inte heller klarat bostadsförsörjningen då många små projekt kräver betydligt mer resurser. I synnerhet kräver förtätningsprojekt i de

mindre orterna med goda socioekonomiska förutsättningar mycket resurser och ger liten nytta.

Detta alternativ utgör nollalternativ då det är denna utbyggnadsprincip Halmstads kommun tillämpar i nuläget, vilket också påverkar utbyggnadsplanen de närmsta tidsperioderna.

Hållbarhetsbedömning av de strategiska alternativen

1) Inifrån och ut – valt alternativ

MILJÖMÄSSIGA KONSEKVENSER

Att växa på ett miljömässigt hållbart sätt kräver en omsorg om mark- och vattenresurser som bäst tillgodoses genom strategin *Inifrån och ut*. Ledord är yteffektivitet och multifunktion där olika värden kan utvecklas samtidigt. Förtätning i realiteten kräver omsorgsfull planering baserad på goda kunskapsunderlag och tydliga inriktningar för att inte riskera att viktiga funktioner för klimatanpassning, grönstruktur, kulturmiljö och rekreation skadas i genomförandet. Utbyggnadsplanen omfattar många stora investeringar i kommunen som skolor, service, utveckling av hamnen samt infrastruktur. De tunga investeringar i hållbart resande, klimatsäkring av staden och VA som ligger tidigt i planen säkrar de fysiska förutsättningar för att stadens invånare ska kunna leva ett tryggt och smidigt liv.

Genom tydliga prioriteringar i genomförandet bedöms utbyggnadsplanen utifrån strategin *Inifrån och ut* hantera de tre utpekade utmaningarna i översiktsplanen och därmed till att minska risken för negativa konsekvenser för miljön.

SOCIALA KONSEKVENSER

Strategin *Inifrån och ut* har störst potential att påverka social hållbarhet eftersom man påbörjar utbyggnaden inom en befintlig struktur och har större möjlighet att påverka omgivande befintliga områden. Innehållet i dessa nya eller omvandlade områden har möjlighet att påverka tillgång till exempelvis service, kommunikationer, rekreation, och gemensamma mötesplatser och bättre knyta ihop områden och överbygga barriärer, inte bara inom det nya området, utan också för närliggande grannområden. På så sätt ger strategin en större möjlighet att påverka staden i stort. Störst potential kan finnas kring socioekonomisk svagare områden. Detta får positiva konsekvenser för hantering av jämlikhetsutmaningen och förutsättningar för att bygga *infrastruktur för en ny tid*.

EKONOMISKA KONSEKVENSER

Kriterier för ekonomisk hållbarhet talar tydligt till fördel för strategin *Inifrån och ut*.

Det handlar om två kriterier för hållbar ekonomisk utveckling:

- Jordens naturresurser är begränsade, vilket kommer leda till framtida lägre ekonomisk tillväxt, och sannolikt även krympande ekonomier. Denna förändring bedöms ligga ca 20 år fram i tiden.
- Kunskapsintensiv verksamhet (produkter med stort kunskapsinnehåll och kvalificerade tjänster) är ofta drivande i ekonomisk utveckling och gynnas i täta miljöer. Därför bör täta miljöer eftersträvas.

I ett långsiktigt perspektiv som en översiktsplan vore det oklokt att inte beakta de konsekvenser som jordens begränsade resurser har i ett globalt perspektiv. Sambandet mellan BNP-tillväxt och användningen av jordens resurser, förnyelsebara och icke förnyelsebara, är starkt och tydligt. Redan 1972 kom rapporten "Limits to Growth" från Massachusetts Institute of Technology) som visar att den ekonomiska tillväxten inte är hållbar och att en nedgång kan väntas under första halvan av 2000-talet. År 2021 gjorde Gaya Herrington, då anställd på KPMG, en uppdatering av "Limits to Growth" och 2022 kom Romklubben ut med boken "Earth for All" som pekar på en kraftig nedgång i ekonomin runt år 2040 med en efterföljande kollaps. Utöver dessa studier finns omfattande forskning baserad på resursanvändning som visar att ekonomin inte kan fortsätta att växa oändligt på ett ändligt jordklot. Föreställningar om Grön Tillväxt är tilltalande förhoppningar men saknar empiriskt och teoretiskt stöd. Cirkulär ekonomi kan bidra till ökad ekonomisk aktivitet inom ramen för de naturresurser vi har tillgängliga men det kan inte leda till oändlig fortsatt BNP-tillväxt. Med tanke på att BNP ofta används som ett mått på utveckling är det relevant att påpeka att det inte finns något samband mellan BNP/capita och mänskligt välbefinnande för medel- och höginkomstländer. För dessa länder är det andra faktorer som skapar välbefinnande. En vanlig missuppfattning är att avtagande tillväxt betyder fattigdom, men utebliven tillväxt betyder bara att vi inte fortsätter att ständigt öka vår konsumtion. Enbart i de fattigaste länder leder växande BNP/capita till ökat välbefinnande.

Samtidigt som fortsatt ständig ekonomisk tillväxt är osannolik, är den dominerande föreställningen och utgångspunkten för framtidsplaner att ekonomin kommer fortsätta att växa utan något slut. I det korta perspektivet är samhällsekonomin beroende av BNP-tillväxt och att försöka bryta detta beroende är en enorm utmaning.

För utbyggnadsplanen innebär detta att klara av två väldigt olika scenarier på bästa sätt:

- Dels att långsiktigt bygga ett ekonomiskt resilient samhälle med fokus på välbefinnande i kombination med minskande användning av naturresurser (socialt och miljömässigt hållbart).
- Dels på kort sikt agera i enlighet med den nu rådande ekonomiska spelplanen.

Avvägningen mellan dessa två scenarier är givetvis svåra såväl innehållsmässigt som tidsmässigt. Men i grova drag kan ett riktmärke vara att det i ett perspektiv av 20 år från nu bör finnas en beredskap att möta en global ekonomisk nedgång. Det betyder att tunga viktiga investeringar bör göras innan dess och att det byggs en beredskap för ett betydligt mer resurssnålt samhälle.

Att bygga inifrån och ut ger bäst förutsättningar att klara dessa två scenarier både var för sig och framför allt kombinationen av dem:

- Tungta investeringar i form av översvämningsbarriärer byggs innan det ekonomiska läget försämras.
- Täta miljöer ger möjligheter att skapa mer resurssnåla samhällen genom större yteffektivitet, lägre kostnader för infrastruktur och ett resurssnålt transportsystem med betydligt lägre bilberoende.
- Täta miljöer är gynnsamt för ett innovativt och kunskapsintensivt näringsliv.
- Utnyttjande av åkermark skjuts på framtiden, vilket är bra då den kommer att bli än mer värdefull när resursbristen blir påtaglig.

Beträffande ekonomiska aspekter rörande de tre utmaningarna gör vi följande bedömning:

- Jämlikhetsutmaningen bör kunna mötas något bättre med strategin *Inifrån och ut* med tanke på att ett ekonomiskt mer resilient samhälle ger bättre förutsättningar att tillgodose behoven hos de socioekonomiskt svaga grupperna än strategin *Utifrån och in*.
- Klimatutmaningen möts utan tvekan bäst med strategin *Inifrån och ut* med tanke på att klimatanpassningsinvesteringar bör tas tidigt i planperioden eftersom den ekonomiska tillväxten väntas avta.
- Infrastruktur för en ny tid bör ha fokus på korta reseavstånd och resurssnåla transportslag, vilket bäst kan mötas genom strategin *Inifrån och ut*.

2) Utifrån och in

MILJÖMÄSSIGA KONSEKVENSER

Prioritering av projekt i stadens ytterområde innebär att jordbruksmark tas i anspråk för bebyggelseutveckling som skulle kunna ha tillfredsställts genom förtättningsprojekt. Det förutsätter även en tidigarelagd utbyggnad av infrastruktur för väg vilket skulle kunna konkurrera med övriga behov när det gäller utveckling av en ny infrastruktur för hållbart resande. En mindre tät stad innebär längre resor och ökade utsläpp. Erfarenhetsmässigt leder ökad kapacitet för biltrafik även till en ökning av bilresorna vilket skulle förstärka de negativa konsekvenserna för klimatet.

Det finns risk för att projekt i centrum försenas vilket kan påverka både åtgärder för klimatsäkring samt omvandlingen av gamla verksamhetsområden med problematik kopplat till barriärer, markföroreningar och störningar.

Det finns risk för negativa konsekvenser för miljön med ökad klimatpåverkan och sämre förutsättningar för klimatanpassning och minskad miljöbelastning på mark och vatten.

SOCIALA KONSEKVENSER

De kriterier för socialt hållbar utveckling som talat för strategin *Inifrån och ut* talar på motsvarande sätt emot strategin *Utifrån och in*. Genom att börja bygga i utkanten minskar potentialen att påverka social hållbarhet i staden i stort. Här finns mindre kontaktyta med befintliga områden, och påverkan begränsas i högre grad inom gränsen för de nya områdena. Det som främst talar för strategin är att det kan vara ett enklare sätt att säkra bostadsförsörjningen med framkomliga projekt i utkanten. Detta behöver dock vägas mot de värden som går förlorade.

EKONOMISKA KONSEKVENSER

De kriterier för hållbar ekonomisk utveckling som talat för strategin *Inifrån och ut* talar på motsvarande sätt emot strategin *Utifrån och in*. Det handlar bland annat om:

- Klimatanpassningsåtgärder i form av skyddsvallar bör göras snarast för att skydda ekonomisk värden i innerstaden och medan samhälls-ekonomin fortfarande kan förväntas var god.
- Strategin *Utifrån och in* riskerar att i praktiken innebära att det byggs en gles stad med långa resurskrävande reserelationer, gles och oattraktiv stadskärna och avsaknad av täta miljöer som attraherar kunskapsintensivt ekonomiskt drivande näringsliv.
- Ianspråktagande av värdefull åkermark bör skjutas framåt i tiden om det är rimligt, med tanke på att den kommer att uppvärderas i en framtid då jordens begränsade resurser får stark påverkan på ekonomin.

3) Att förtäta med småområden - Nollalternativet

MILJÖMÄSSIGA KONSEKVENSER

Små projekt som genomförs utan en samordnad planering ger sämre förutsättningar att lösa stadens gemensamma utmaningar. Klimatanpassning, dagvattenhantering, grönstruktur och kulturmiljö är aspekter där bredare utblickar och samtidigt genomförande underlättar samlade lösningar som ansluter till den struktur som översiktsplanen redovisar.

Det finns stor risk för kumulativa effekter över tid som ger negativa konsekvenser särskilt för klimatanpassning, grönstruktur och kulturmiljö.

SOCIALA KONSEKVENSER

Nollalternativet med småskalig förtätning har potentiellt både för- och nackdelar ur social hållbarhetssynpunkt. Avgörande är dock att man genom detta alternativ inte klarar bostadsförsörjningsmålen. Förutsättningarna är således helt annorlunda. Det kan vara möjligt att skapa en socialt hållbar planering, men i en betydligt mindre tillväxt. En småskalig förtätning av staden försvårar planering för god tillgång till offentlig service och ställer andra krav på organisation och process för planering. Förtätning riskerar också att minska barns ytor – både avseende rekreationsytor och friytor för förskola och skola. Möjliga hållbarhetsvinster beror i hög grad på befintliga förutsättningar och resurser som parker och kommunikationer, och vilka ytor som tas i anspråk för förtätning.

EKONOMISKA KONSEKVENSER

Att låta marknadens många små okoordinerade initiativ styra lokalisering och takten av utbyggnad av kommunen försvårar dimensionering och tidsättning av teknisk infrastruktur och offentlig service. Det medför även förlust av samordningsvinster vid utbyggnad av olika slag, samt leder lätt till att lösningar av målkonflikter och motstående intressen försvåras eller omöjliggörs. Detta gäller huvudsakligen i Halmstad tätort och i de småorter där marknaden är intresserad av att bygga.

Det handlar till exempel om svårigheter att planera för skolor och äldreboende, infrastruktur i form av VA, gång- och cykelvägar och kollektivtrafik, och ger även otydliga signaler till kommersiell dagligvaruhandel. Det handlar även om dåliga förutsättningar att planera bostadsutbyggnad som gynnar social integration. Det försvårar till exempel att finna optimala lösningar av målkonflikten mellan att, å ena sidan bygga tätt med tanke på infrastruktur och markanspråk och, å andra sidan människors behov av grönområden för välbefinnande.

Det innebär även otydliga signaler till marknaden om vad kommunen vill satsa på. Detta påverkar särskilt verksamheter som gynnas av täta miljöer i bra kommunikationsläge och en tydlig signal att kommunen avser att skydda centrum mot översvämningar till följd av klimatförändringar. Till exempel skapas osäkerhet för högskolans långsiktiga planering.

A) Att bygga i flera orter varje tidsperiod och bygga mer när förutsättningar finns – valt alternativ

MILJÖMÄSSIGA KONSEKVENSER

Att skapa förutsättningar för en etappvis utbyggnad av flera orter i varje tidsperiod medför att mark tas i anspråk för utveckling av nya bostadsområden med investeringar i infrastruktur på många ställen samtidigt. För att ge förutsättningar för en hållbar livsstil måste den storskaliga infrastrukturen i VA, cykel och kollektivtrafik kunna utvecklas parallellt.

Denna strategi ger framför allt möjlighet till positiva konsekvenser då nya förutsättningar skapas genom exempelvis ny infrastruktur med tågstationer.

SOCIALA KONSEKVENSER

Att kontinuerligt planera för och bygga lite i varje ort innebär att alla utpekade orter utvecklas parallellt, men i låg takt, över lång tid. Denna långsamma utveckling riskerar att bli fragmenterad, utan förutsättningar för ett helhetsgrepp, där ambitioner om blandning av bostäder, satsningar i gång- och cykelnätet, att bryta barriärer och underlätta för barns rörlighet kan samordnas. Offentlig service kan också bli svår att planera med lite utbyggnad i taget.

Det finns en risk att bara de socioekonomiskt starka kustorterna utvecklas och att segregation och ojämlik fördelning ökar utanför Halmstads tätort, genom marknadens styrning. Alternativet omfattar således en ambition om att långsamt och efter ortsspecifika förutsättningar bemöta jämlikhetsutmaningen, men riskerar också att inte ge kraft nog att infria ambitionerna.

EKONOMISKA KONSEKVENSER

De ekonomiska förutsättningarna att bygga i kommunens småorter varierar betydligt. I de kustnära orterna finns tydligt intresse från marknaden att bygga, medan intresset i inlandsorterna är lågt. Marknadens intresse är en förutsättning för byggande av bostäder och kommersiella lokaler och utbyggnaden måste huvudsakligen utgå från marknadens intresse. Dock bör kommunen försöka att i viss mån och med mjuka medel styra utbyggnaden till en eller några få orter åt gången för att få bättre ekonomi i de kommunala investeringarna.

B) Att bygga en ort i respektive 5 års period

MILJÖMÄSSIGA KONSEKVENSER

I teorin skapas goda förutsättningar för samordnad planering och utbyggnad av samhällsstrukturer för grönytor, dagvattenhantering, väg och cykelvägar och

kollektivtrafik och service. Avgörande för konsekvenserna är vilka faktorer som faktiskt kommer att styra ordningsföljden för utbyggnad samt hur kommunen ska hantera befintliga behov. Det finns även osäkerheter rörande kommunens rådighet över utvecklingen vilket är särskilt tydligt när det gäller planeringen av den nationella och regionala infrastrukturen men även kopplat till efterfrågan på bostadsmarknaden.

Det finns en risk för negativa konsekvenser om prioriteringen styrs av efterfrågan. Viktiga investeringar kan då styras till resursstarka områden medan andra nödvändiga behov får avvakta. Detta vore särskilt allvarlig om utvecklingen av VA begränsas. Investeringar i gång- och cykelvägar och VA bör hellre baseras på ett stråktänkande snarare än utifrån ort.

En utbyggnad i områden där det saknas efterfrågan kan medföra ineffektivitet samt ett onödigt ianspråktagande av mark. Att samtidigt investera i teknisk infrastruktur för många nya bostadsområden som endast delvis tas i anspråk för nya bostäder innebär en stor ekonomisk belastning. En annan konsekvens är ofta att jordbruksmark tas i anspråk i förtid och i stället blir ett skötselproblem för kommunen.

SOCIALA KONSEKVENSER

Samordnad utveckling i en ort i taget ger möjlighet att få till ett helhetsgrepp kring utvecklingen av respektive ort, och på så sätt få större påverkan på social hållbarhet. Här kan åtgärder för att till exempel överbrygga barriärer, skapa mötesplatser och ökad service samordnas. Offentlig service blir mer förutsägbar att planera, med möjlighet till större enheter anpassade till en sammanhållen bostadsutveckling.

I vilken ordning orterna skulle prioriteras har dock stor påverkan på social hållbarhet i kommunen som helhet. Om de mer attraktiva och socioekonomiskt starka kustorterna prioriteras först, riskerar inlandsorternas utveckling att halka efter (ytterligare).

EKONOMISKA KONSEKVENSER

Om kommunen själva hade rådighet att styra utbyggnaden så borde det ur kommunalekonomiskt perspektiv vara bäst att bygga ut en ort åt gången. Kommunal ekonomi och resurshushållning talar för att koncentrera utbyggnaden till en ort i sänder. Detta ger högst utnyttjade av infrastruktur i form av VA och kollektivtrafik. Det ger även snabbare ett bättre underlag för kommersiell service. Underlag för barnomsorg och skola beror på åldersstrukturen hos nya invånarna och är därför mer svårbedömt.

Eftersom det är marknaden som ytterst styr om något ska byggas så måste kommunen anpassa utbyggnadsplanen efter vad som är marknadsmässigt möjligt. Att som renodlad strategi bygga ut en ort i respektive femårsperiod är därför inte möjligt. Att inskränka människors frihet till att enbart bygga på platser som enligt översiktsplanen är ämnade för bostäder vore också fel. Huvudinriktningen för utbyggnad av orterna bör vara att följa marknadens önskemål, så länge de överensstämmer med översiktsplanen, men att främja tidsmässig koncentration till utpekade orter.

C) Att förtäta med småområden – Nollalternativ

MILJÖMÄSSIGA KONSEKVENSER

Förtätning är generellt positivt då det ger närhet till service och minskar behovet av ny mark utanför orterna. En förutsättning är att befintliga kunskapsunderlag och inriktningar beaktas så att inte befintliga värden påverkas negativt. Utbyggnadsplanens tidiga satsningar på utveckling av VA minskar risken för negativa kumulativa effekter kopplat till påverkan på vattenförekomster. Utvecklingen av nya gång- och cykelvägar skapar bättre förutsättningar för hållbart resande i många orter.

SOCIALA KONSEKVENSER

Småskalig förtätning i orterna kan ge goda effekter för social hållbarhet. Men förtätning som inriktas på kompletterande bostadsutbud och funktioner i glesa och mer likriktade bostadsområden som präglar orterna, kan en ökad variation uppnås integrerat i den befintliga strukturen. Detta kan också bidra till åtgärder i vistelsezoner och kopplingar, som orterna behöver. Potentiell effekt av en kompletterande förtätning gäller inte minst i socioekonomiskt starkare områden, där särskilda insatser för att skapa en större variation och en mer integrerad stad behövs. Den småskaliga förtätningen kan dock inte heller i orterna bli tillräckligt stor för att uppnå bostadsförsörjningsmålen. Det bör därför kanske främst ses som en kompletterande strategi för orternas utveckling.

EKONOMISKA KONSEKVENSER

Att inte alls försöka styra utbyggnaden av bostäder i småorterna innebär att kommunen avstår från att försöka samordna utbyggnad av olika funktioner och lågt utnyttjande av investeringar. Det ökar sannolikt risken för över- eller underinvesteringar och planeringsmissar i frågor rörande tekniska funktioner och tillgång barnomsorg och skola.

Samlad bedömning av vald strategi för utbyggnad

En principiell hållbarhetsbedömning av de olika alternativen för utbyggnadsstrategier under beaktande av kommunens utmaningar landar följande slutsatser.

Strategin *Inifrån och ut* för stadens utbyggnad är bäst ur alla tre hållbarhetsperspektiv och har bäst förutsättningar att hantera utmaningarna kring jämlikhet, klimat och infrastruktur för en ny tid.

För orterna är bedömningen ur hållbarhetssynpunkt inte lika entydig. Genomförbarheten är dock en avgörande faktor. Kritiska frågor behöver identifieras för varje ords utveckling och attraktivitet.

Utbyggnadsplanens etappindelning

Nedan följer konsekvensbeskrivning för miljömässig, social och ekonomisk hållbarhet av utbyggnadsplanens etappindelning, utifrån 23 hållbarhetsaspekter, som motsvarar underrubriker.

Miljömässig hållbarhet

Miljöskäl är en av fyra prioriteringsgrunder för tidssättning av olika områden kopplat till jordbruksmark, lagen om allmänna vattentjänster (LAV§6) samt sanering av markföroreningar. Även annan lagstiftning som plan- och bygglagen, miljöbalken och vattendirektivet påverkar utbyggnadsplanen.

I översiktsplanen redovisas allmänna intressen, kunskapsunderlag, planeringsinriktningar och konsekvensbedömningar för de enskilda objekten att förhålla sig till i den fortsatta planeringen. Enligt miljökonsekvensbedömningen för översiktsplanen bedöms ianspråktagande av jordbruksmark, påverkan på vattenkvalitet och vattenkvantitet samt klimatfrågan genom hållbara transporter och klimatanpassning avseende översvämning vara särskilt betydande.

Påverkan på naturvärden och biologisk mångfald

Den rådande utbyggnadsstrategin med förtätning i många små projekt kommer successivt att ersättas med en prioritering av större samlade utvecklingsprojekt i både staden och orterna. Strategin att först förtäta stora utbyggnadsområden i stadens centrala delar innan nya områden byggs ut i utkanten, medför ett ökat tryck på grönytorna i centrum. Samtidigt minskar ianspråktagandet av ny mark i stadens ytterkanter. I orterna kan effekten bli den motsatta då de ytor som krävs för en samlad bebyggelse inte finns inom orten.

Stadens grönstruktur har ett värde för biologisk mångfald som inte ska underskattas. Den erbjuder även viktiga ekosystemtjänster som kan minska sårbarheten vid klimatförändringar och utgör en tillgång för friluftsliv och rekreation.

FÖRTÄTNING

Förtätningen innebär ett fortsatt högt tryck på stadens grönstruktur. Utbyggnadsplanen ger stöd för en samordnad planering där större områden hanteras i en samlad process. Olika behov kan därmed lättare tillgodoses och målkonflikter hanteras med hjälp av de kunskapsunderlag och styrdokument som finns.

MINSKAT IANSPRÅKTAGANDE AV NY MARK

Objekt med stora osäkerheter exempelvis i Tylösand och utmed Fylleåns dalgång ligger senare i utbyggnadsplanen vilket ger tid för att ytterligare utreda förutsättningar

och tillgodose behov på annat sätt. Det minskar därför risken för att ny mark tas i anspråk utan att det finns ett väsentligt samhällsintresse kopplat till bostadsbehov.

En behovsstyrd planering minskar risken för att utbyggnaden sprids på flera områden framför allt i de mindre orterna. Risken är annars att fler brukningsenheter splittras vilket ger en irreversibel påverkan på både naturvärden och förutsättningarna för fortsatt jordbruk.

Strategin att genom förtätning minska behovet av ianspråktagandet av ny mark kan därför ses som en försiktighetsprincip som minskar risken för negativa konsekvenser för naturvärden och biologisk mångfald.

NY INFRASTRUKTUR

Värdefulla strandmiljöer vid Slottsmöllan som är utpekade som riksintresse för natur och friluftsliv påverkas av planerad utbyggnad av infrastruktur och klimatanpassning utmed kusten. Objekten ligger tidigt i planen men löper under lång tid för att ge tid för projektering och tillståndsprocess.

Översiktsplanens inriktning är att naturvärden ska tillvaratas och utvecklas. Kommunens handlingsprogram Halmstads gröna värden ska vara vägledande i detaljplaneläggning och bygglovhantering. Under förutsättning att givna anvisningarna följs bedöms risken för negativ påverkan kunna hanteras och den gröna infrastrukturen kunna stärkas.

Känsliga naturmiljöer med höga bevarandevärden i Fylleåns dalgång berörs av flera projekt i utbyggnadsplanen. Utbyggnad av allmän VA-försörjning som ska säkerställa en hållbar spillvattenhantering och fortsatt utveckling på Norra Villmanstrand och Fyllebro, ligger tidigt i processen vilket minskar risken för negativ påverkan från enskilda avlopp. Ny gång- och cykelförbindelse till Fyllinge/Kistinge ligger senare medan breddning av bilväg ligger sist i perioden.

Förutsättningarna för att hantera risk för negativa konsekvenserna för biologisk mångfald genom förtätning, ianspråktagande av ny mark samt utveckling av ny infrastruktur bedöms sammantaget förbättras genom tidplanen.

Översvämning; förmågan att klara ett förändrat klimat med stigande havsnivåer och höga flöden i åar.

Klimatanpassningsåtgärder är en förutsättning för byggnation i utsatta lägen för översvämning. Både befintlig och ny samhällsviktig verksamhet, teknisk infrastruktur och utryckningsvägar i utsatta områden för översvämningar ska skyddas med permanenta åtgärder. Den långsiktiga planen omfattar åtgärder av olika slag som skydd, anpassning och flytt.

De områden som kan komma att översvämmas vid höga flöden eller höjda havsnivåer vid extremväder omfattar stora delar av den befintliga stadens centrala delar utmed

kusten och Nissans utlopp. Risken för extremväder är redan stor och den kommer enligt prognosen att öka under kommande århundrade.

Enligt utbyggnadsplanen ska identifierade behov av klimatsäkring påbörjas omgående och genomföras etappvis som en integrerad del i utbyggnaden av nya bostadsområden och offentlig verksamhet på Söder, Kattegattområdet och Tullkammarkajen. Klimatsäkringen av centrum samt Kattegatt/Söder kräver en omfattande projektering och tillståndsprovning för ett planerat genomförande under perioden 2026–2035.

Utbyggnadsplanen ger positiva konsekvenser för kommunens förmåga att klara höga flöden genom att prioritera klimatanpassningsåtgärder.

Påverkan på kulturmiljövärden

Halmstads innerstad har kulturvärden av riksintresse kopplat till den medeltida stadskärnan och den angränsande renässansstaden. Gatunätet är fortfarande tämligen intakt och viktiga strukturer som den gamla befästningslinjen är fortfarande tydliga i stadsbilden. Bebyggelsen är huvudsakligen småskalig och kan illustrera hur staden såg ut före industrialismen. Residensstadens karaktärsbyggnader, hamnen och stenstaden från förra sekelskiftet kompletterar stadens historiska årsringar. En ny fördjupad beskrivning av riksintresset har tagits fram som ger underlag för nödvändiga bedömningar och avvägningar.

En inriktning med fortsatt förtätning innebär en risk för ökad påverkan av stadens höga kulturvärden. Strategin med större samlade utvecklingsprojekt ger dock bättre förutsättningar för samlade analyser och minskar risken för kumulativa effekter. Översiktsplanens strategiska planeringsinriktningar beskriver kulturmiljöerna som viktiga värdeskapare och ger konkreta anvisningar för hänsyn i planeringen.

Sammantaget bedöms riskerna för negativ påverkan kunna hanteras och effekterna för kulturmiljövärden bli neutrala.

Påverkan på vattenkvalitet och kvantitet avseende både grund- och ytvatten

Översiktsplanens påverkan på vattenkvalitet och vattenkvantitet bedöms vara särskilt betydande enligt genomförd MKB till översiktsplanen. Genom en anpassad planering samt strategiska planeringsinriktningar för hållbar dricksvattenförsörjning och spillvattenhantering finns, under förutsättning att de tillämpas, goda förutsättningar för att skydda kommunens vattentäkter. Kommunen har en restriktiv hållning mot ny bebyggelse på landsbygden inom riskområde för negativ påverkan.

Dagvatten ses som en resurs som kan tillföra kvaliteter till staden men måste ses i ett större sammanhang. Arbetet med att lösa befintliga dagvattenproblem i utpekade områden prioriteras. Den strategiska planeringsinriktningen att bygga tätt och grönt

kan innebära en potentiell målkonflikt. Det är angeläget att i den fortsatta planeringen beakta behovet av grönytor i den täta staden och planera för mångfunktionella ytor i enlighet med planeringsinriktningen för miljö kvalitetsnormer för vatten.

MILJÖKVALITETSNORMER VATTEN

Många av de klassade vattenförekomsterna uppnår idag inte god ekologisk status, däribland hela havsmiljön utanför kusten samt alla de tillförande vattendragens nedre del närmast kusten. Samtliga ytvattenförekomster i Halmstads kommun ska ha uppnått god ekologisk status kopplat till ett målår mellan 2021 och 2039. Laholmsbukten ska ha uppnått god ekologisk status år 2027. Statusen idag är måttlig. Påverkan från både punktkällor och diffusa källor bedöms som betydande enligt vattenförvaltningen.

Enligt planeringsinriktningen för miljö kvalitetsnormer får inte vattenkvaliteten i recipienten försämrats. För att uppnå beslutade miljö kvalitetsnormer behövs sannolikt även åtgärder som förbättrar vattenkvaliteten i många vattenförekomster. Kommunen har enlighet med vattendirektivets åtgärdsprogram tagit fram riktlinjer och rutiner för hållbar dagvattenhantering i samhällsplaneringen. Under förutsättning att beslutade rutiner följs i planering och genomförande kommer detta att bidra till att förbättra vattenkvaliteten och att uppfylla miljö kvalitetsnormer för vatten.

UTBYGGNAD AV ALLMÄN VA-FÖRSÖRJNING

Fram till år 2030 genomförs stora satsningar på att förstärka vattenförsörjning och VA i syfte att uppnå god kvalitet för dricksvatten och naturligt vatten. Tillgången till dricksvatten är kritisk för kommunens tillväxt och satsningar görs både för att skydda befintliga grundvattentäkter samt att överföra vatten från Bolmen.

Satsningar på att minska belastningen av enskilda avlopp inom vattenskyddsområden genom utbyggnad av allmän VA-försörjning i Fammarp/Möllegård samordnas med utveckling av gång- och cykelvägen mot Frösakull och vidare norrut. Åtgärden kan bidra till att Nyrebäcken kan uppnå god ekologisk status till år 2027. I samma område finns även grundvattenförekomsten Tylösand-Åled som bedöms vara utsatt för potentiell påverkan från bekämpningsmedel samt risk för att inte uppnå kemisk status år 2027 med avseende på PFAS11 och risk kopplat till olycka på väg.

Stora satsningar på att utveckla VA-försörjningen omfattar både utbyggnad exempelvis i Fylleåns dalgång samt kapacitetsförstärkningar norrut mot Haverdal och Gethinge. Satsningarna ligger före planerade utbyggnadsprojekt av bostäder.

ÖVRIGT ÅTGÄRDSBEHOV VATTENKVALITET

Fylleåns nedre del genom Halmstad ska uppnå ekologisk status senast år 2033. Statusen är idag otillfredsställande där problemen framför allt är förknippade med dålig

konnektivitet som påverkar förutsättningarna för fiskfaunan. Samma problematik gäller för Nissan.

Utmed Trönningeån finns punktkällor som industri, reningsverk och deponier som påverkar vattendragets kemiska status på ett betydande vis. Det finns även diffusa källor kopplat till staden, jordbruk och enskilda avlopp. I samband med utvecklingen av Trönninge bör detta särskilt beaktas. Sanering av markföroreningar i enlighet med planeringsinriktningen för deponier och förorenade områden kan bidra till att uppfylla miljökvalitetsmålen.

Halmstads kommun har nyligen antagit en ny VA-plan med tillhörande riktlinjer och rutiner för hållbar dagvattenhantering i samhällsplaneringen. Sammantaget bedöms utbyggnadsplanens prioritering av VA-försörjning samt implementeringen av de nya riktlinjerna för dagvatten i planering och genomförande ge positiva konsekvenser och bidra till att beslutade miljökvalitetsnormer för vatten kan nås. Grundläggande VA-infrastruktur byggs ut för att säkerställa tillgång till rent dricksvatten både genom att skydda befintliga grundvattentäkter från föroreningar och att öka tillgången till en växande befolkning.

Förmågan att ställa om till hållbara transporter

Förstärkningar i strukturen för snabba och gena cykelstråk för både boende och besökare såväl söderut som norrut prioriteras i utbyggnadsplanen. En ny gång- och cykelväg inklusive bro över Fylleån förbättrar möjligheten att cykla mellan Trönninge och centrum. Utmed stråket kommer många nya arbetsplatser att tillkomma senare under planperioden. Leden kommer även att utnyttjas av Kattegattleden och därmed stärka Halmstad som destination för hållbar turism. Norrut utvecklas successivt cykelstråket först mot Frösakull och senare vidare mot Gullbrandstorp. Den nya gång- och cykelvägen utmed Olofsdalsvägen knyter samman huvudvägnätet med koppling till stora arbetsplatser och nya bostadsområden.

Satsningar på kollektivtrafik och en fortsatt utbyggnad av Halmstads resecentrum prioriteras. Stråk kopplade till resecentrum kompletteras. Ny bebyggelse ska i första hand planeras nära kollektivtrafik och kollektivtrafiken utvidgas för att försörja de nya bostadsområden som tillkommer. Barriärer byggs bort.

Utvecklingen av nya verksamhetsområden samordnas med planerade förändringar av transportinfrastrukturen avseende både hamn, järnväg och statlig järnväg för att skapa förutsättningar för hållbara godstransporter.

Utbyggnadsplanen har en tydlig prioritering av hållbara transporter och förbättrar därmed förutsättningarna att möta den planerade befolkningsökningen med en ny infrastruktur. Konsekvenserna är positiva.

Påverkan på jordbruksmark

Fullt genomförd kommer översiktsplanen att medföra att ytterligare 3 % av kommunens jordbruksmark tas i anspråk för olika ändamål. De negativa konsekvenserna bedömdes i MKB till måttliga till stora då påverkan är irreversibel. I översiktsplanen finns inriktningar för att begränsa påverkan.

I utbyggnadsplanen prioriteras fram till år 2030 mindre utvecklingsprojekt för bostäder inom och i anslutning till befintliga tätorter. Ett undantag är Sofieberg. Efter år 2030 planeras genomförande av flera större omvandlingsprojekt i Halmstad. Först efter år 2040 ska enligt planen större arealer jordbruksmark tas i anspråk för nya bostäder.

Framför allt söder om Halmstad i goda logistiska lägen kommer ny jordbruksmark successivt att tas i anspråk under planperioden för nya verksamhetsområden. Utvecklingen drivs delvis av omvandlingen av äldre centralt belägna verksamhetsområden till bostadsområden. Enligt planeringsinriktningarna i ÖP ska verksamhetsområden i första hand kompletteras med ny bebyggelse samt att restriktivitet ska tillämpas i omvandling av befintliga verksamhetsområden. För nya verksamhetsområden ska hög yteffektivitet eftersträvas.

När staden ska växa inifrån och ut genom förtätning tas jordbruksmark i stadens ytterkanter i anspråk i ett senare skede av planperioden. Att ta jordbruksmark i anspråk är ett irreversibelt beslut. Med den valda strategin finns tid att ompröva frågan om jordbruksmark ska tas i anspråk för att möta nya prioriteringar och framtida behov. Utbyggnadsplanen bedöms därför minska den negativa påverkan på jordbruksmark.

Påverkan på gröna områden för ekosystemtjänster

Det går enligt översiktsplanen att bygga tätt och grönt utan att kompromissa med planeringsinriktningen en god livsmiljö. Kompensationsåtgärder i närområdet, kompletteringar i täta områden med låg tillgång på grönyta och skydd för de mest värdefulla parkerna och gröna miljöerna. Kommunens handlingsprogram Halmstads gröna värden är vägledande vid detaljplaneläggning och bygglovhantering. Grönytor som är särskilt viktiga att bevara redovisas i översiktsplanen och för dessa gäller särskilda inriktningar.

Utvecklingen av grönområden redovisas inte som separata projekt i utbyggnadsplanen. Behov av mindre bostadsnära grönområden tillgodoses i detaljplanarbetet. Attraktivitetshöjande satsningar på idrottsanläggningar och parker fördelas under hela planperioden men med en tyngdpunkt under senare etapper.

Flera infrastrukturprojekt kommer att påverka gröna områden för ekosystemtjänster. Detta gäller både infrastruktur för kommunikationer och turismutveckling. Nya GC-stråk bidrar även till att skapa gröna stråk och kommer även att bryta barriärer. För klimatsäkring av staden redovisas ett reservat för klimat Anpassningsåtgärder som påverkar både höga naturvärden och riksintresse för

friluftsliv. Utbyggnadsplanen redovisar en period på 15 år för att ge tid för planering, projektering samt tillståndsprocesser.

Påverkan på gröna områden kommer att ske i vissa projekt men bedöms inte vara beroende av när utbyggnaden planeras ske. Avgörande för miljökonsekvenserna är väl hur kunskapsunderlag och planeringsinriktningar beaktas i fortsatt planering och genomförande. Utbyggnadsplanen bedöms ha neutrala miljökonsekvenser.

EXPONERING FÖR OLÄGENHETER SOM BULLER OCH LUFTFÖRORENINGAR

Kommunen verkar för att miljö kvalitetsnormerna för luftkvaliteten även fortsatt inte överskrids, genom att skapa möjligheter för hållbara transporter och genom att planeringen medverkar till ett minskat bilberoende.

Kommunen verkar för att miljö kvalitetsnormen för omgivningsbuller är god genom att aktivt medverka till ett minskat bilberoende. Detta sker genom att skapa möjligheter för hållbara transporter såsom prioritering av dessa trafikslag, kollektivtrafiken som planeringsförutsättning och stråk som geografisk princip. Störningar för buller ska minimeras enligt planeringsinriktningar för risker och störningar.

Omvandling av verksamhetsområden Larsfrid och Vilhelmsfält kan under ett övergångsskede medföra konflikter mellan nya bostäder och pågående verksamheter relaterat till olika typer av störningar. Områdena möjliggör för ett stort antal bostäder och omvandlingsprocessen som är komplicerad beräknas pågå under flera decennier.

Utbyggnadsplanen redovisar tidplan samt förutsättningar för genomförande av de olika projekten vilket ger underlag för kommande resursplanering. Detta är särskilt värdefullt i komplexa projekt och bidrar till att motstående intressen kan hanteras på ett korrekt sätt vilket minskar risken för negativa konsekvenser.

Social hållbarhet

Likvärdig tillgång till privat och offentlig service

Tillgång till privat och offentlig service är centralt för vardagslivet, upplevd frihet och möjligheten att göra hållbara val kring transporter. Hur likvärdig tillgången till service är mellan olika områden har stor påverkan på attraktivitet och är därigenom en pusselbit för att åstadkomma mer blandade områden och en mer integrerad stad. När det gäller offentlig service är det också en viktig demokratisk fråga.

Framtidsplan 2050 har en strategi att bygga kluster av service och centrumnoder med privat och offentlig service. Att samla service bidrar till att skapa mötesplatser och förenkla vardagen med nära tillgång till service och hållbara transporter. Detta kan bidra till en mer jämställd planering, med både minskad tidsåtgång och ökade

incitament för att dela vardagssysslorna. Det bidrar också till bättre och tydligare förutsättningar för näringslivet, där verksamheter får draghjälp av varandra.

Utbyggnadsplanens prioritering av utbyggnad av offentlig service har stor påverkan på social hållbarhet. Utbyggnaden bör planeras för att tillgodose en likvärdig tillgång till service, baserat på befintlig fördelning och tillkommande behov, av både kvantitet och kvalitet. De första etapperna omfattar stora satsningar på skolor och offentlig service, för att bygga i kapp ett befintligt underskott. Bland centrumnoderna prioriteras den i Andersberg bland de första, vilket har särskild betydelse för att höja attraktivitet och boendekvalitet i det område som har lägst socioekonomiskt index (enligt analys till *Riktlinjer för bostadsförsörjningen*). Också utbyggnad som möjliggör centrala skolorna prioriteras tidigt. Dessa har en särskild potential att bidra till en ökad skolintegration, med en större blandning av elever med olika bakgrunder. Tidig prioritering av offentlig service i allmänhet, och de centrala skolorna i synnerhet, bidrar till en ökad social hållbarhet.

Tillgång till kommunikationer

Satsningar på gång- och cykelnätet som knyter ihop staden, ökar fysisk och rumslig integration och bidrar till en mer jämlik tillgång till hållbara transporter är viktiga investeringar ur hållbarhetssynpunkt. Tillgången till hållbara kommunikationer påverkar människors vardag i hög grad och underlättar hållbara val. Det bidrar också till en ökad jämställdhet och kvinnors tillgång till staden i synnerhet, då resmönster och tillgång till bil tenderar att se olika ut mellan könen. Detta gäller inne i tätorterna, men också på landsbygden, mellan serviceorter. Här kan också mindre åtgärder som kopplar samman gång- och cykelnätet göra stor skillnad. Det är viktigt att infrastruktur för hållbart resande finns på plats tidigt i respektive Orts och stadsdels utbyggnad.

Översiktsplanen har en god intention om mer jämlik tillgång till hållbara transporter med de tre nya tågstationerna. Stationerna är kraftfulla insatser med stor påverkan på tillgång till hållbara kommunikationer i kommunen som helhet. Utbyggnadsplanens etappindelning tydliggör att dessa insatser för en mer jämlik tillgång tar lång tid att uppnå, på Getinge och Åleds bekostnad, och att det är osäkert om planen och dess ambition om jämlikhet kan uppnås i detta avseende.

Tillgång till parker och tillräcklig storlek nära bostadsområde

Att bevara, utveckla och tillskapa grönytor har stor betydelse för social hållbarhet, hälsa och välmående. Tillskapande och utveckling av grönytor bör prioriteras tidigt där tillgången idag är lägre och där omvandling av områden ökar behovet.

Halmiavallen och Fylgiaparken är projekt som prioriteras tidigt, och bidrar till ökad tillgång till grönytor och fritidsaktiviteter i östra staden, och flera socioekonomiskt svagare områden. Dessa satsningar bidrar till att skapa mötesplatser, ökad attraktivitet och förutsättningar för integration. På andra sidan tätorten bidrar prioritering av

Söndrums idrottsplats till attraktivitet för närområdets nya bostadsområden i västra staden. Eventuell exploatering av Järnvägsparken (H35) och Studentparken (H36) minskar mängden grönyta i de centrala delarna, som redan har en låg andel grönyta per person, samtidigt som kvalitetshöjande satsningar på parkerna kan bidra till dess användbarhet.

Utöver kvantitativa värden kring tillgång och storlek är kvalitativa värden och användbarhet av parkerna givetvis också en viktig fråga. *Riktlinjer för bostadsförsörjning* specificerar att ”satsningar ska göras på att öka boendekvalitéer i områden med lågt socioekonomiskt index till exempel genom att satsa på högre kvalitet på grönstrukturen och upprustning av områden för ökad attraktivitet”. Sådana satsningar bör prioriteras och samordnas med planerade projekt i översiktsplanen. De bidrar till en ökad attraktivitet och jämlik tillgång till resurser och kan stärka mötesplatser och behov av olika typer av aktivitetsytor utomhus, inte minst i mer trångbodda områden.

Behovet av utveckling av grönytor är något som kan behöva studeras vidare, utanför utbyggnadsplanen, till exempel i *Blå-grön plan*.

Överbrygning av barriärer

Att motverka barriäreffekter har stor betydelse för rumslig integration och tillgänglighet. Satsningar på ökad blandning i bostadsbeståndet, med ambition att minska bostadssegregationen, måste kompletteras med satsningar på att överbrygga barriärer för att skapa bättre förutsättningar för en mer integrerad stad. Det är viktigt att dessa insatser kommer tidigt i utvecklingen av berörda områden. Nya kopplingar har potential att påverka rörelsemönster och den ”mentala kartan” av staden redan före ett område byggs ut, och ge goda förutsättningar för områdets utveckling över tid. Överbrygning av barriärer pekas ut som en nyckelfråga ur barnperspektiv, då behov av att öka tillgänglighet till barns målpunkter identifierats. Överbrygning av barriärer påverkar potentiellt också tillgång till flera olika resurser, så som service, rekreation och grönytor.

Utbyggnadsplanen prioriterar flera viktiga kopplingar tidigt. Kopplingar mellan Öster och Östra stranden bidrar till attraktivitet och ökad tillgång till rekreation och prioriteras tidigt (IN4/8/7 Larsfridsvägen/Södra infarten, IN38 Västervallsvägen, IN52 Ryttarevägen, IN79 Gång- och cykelväg Fyllinge-Östra stranden). En av de planerade nya broarna över Nissan (IN17) är en del av stationsstråket och särskilt viktigt för att knyta ihop staden i stort. I Haverdal är det viktigt att den trafiksäkra kopplingen över Kustvägen (IN33) finns på plats vid utbyggnad av det nya bostadsområdet i öster (HAV4), för att säkra skolvägar och en naturlig koppling till tätorten.

Förmågan att bryta socioekonomisk segregation

Framtidsplan 2050 identifierar förmågan att bryta socioekonomisk segregation som en central fråga, starkt knutet till jämlikhetsutmaningen. Strategin fokuserar på en

ökad bostadsblandning, eller variation i bostadsutbudet, vid sidan av att skapa mötesplatser för människor med olika förutsättningar och att överbrygga barriärer – de senare hanteras här separat under respektive rubrik.

Särskild vikt läggs vid att skapa en större bostadsblandning i socioekonomiskt svagare områden. Utbyggnadsplanen prioriterar områden och åtgärder som påverkar integration mellan områden och bättre blandning i och intill socioekonomiskt svagare områden. Detta gäller till exempel omvandling av Larsfrid och utbyggnadsområden i Oskarström. Denna prioritering har potential att bidra till en stärkt social hållbarhet, med större möjligheter för människor med olika förutsättningar att mötas och bo kvar i området när förutsättningar ändras. Utbyggnadsplanen prioriterar också en blandad omvandling av Larsfrid före utbyggnad som fyller på tomtkön i Fyllinge (H10), vilka potentiellt har samma målgrupp, med ambitionen att stärka förutsättningarna för en ökad attraktivitet i Larsfrid. Denna omvandling av Larsfrid är komplex och behöver bli ett attraktivt alternativ för fler, för att lyckas med ambitionerna. Gör man det har prioriteringen positiv betydelse för social hållbarhet och stärker förutsättningarna för andra planerade insatser som stärker integration och attraktivitet i de östra delarna av staden.

Satsningar på att höja socioekonomiskt utsatta områden är dock komplicerade. Det finns en risk att satsningar för ökad bostadsblandning och ökad attraktivitet skapar gentrifiering, med höjda hyror och utträngning av boende som inte längre har råd att bo kvar. En sådan utveckling skulle vara ett misslyckande i ambitionen att bryta segregationen. Här är det viktigt att jobba med andra tillgängliga verktyg för att bevara tillgång till billiga bostäder, inte minst i centrala lägen. Se vidare under rubriken *Riktlinjer för bostadsförsörjning*.

För att verkligen bryta segregationen behövs också ett helhetsgrepp om staden, som omfattar de socioekonomiskt starkare områdena. En större blandning i socioekonomiskt starka områden som ökar blandningen och möjligheter för socioekonomiskt svagare grupper behövs också för att bryta segregationen. Här kan förtätning för ökad blandning, goda rumsliga kopplingar och gemensamma mötesplatser vara viktiga och framkomliga medel. En ökad blandning i bostadsutbudet i socioekonomiskt starkare områden betyder dock inte automatiskt bättre integration. Dock har det betydelse för social hållbarhet i stort och valmöjligheter för fler att bo kvar i ett område i olika skeden i livet. För att bidra till integrationen behövs också här andra verktyg. Se vidare under rubriken *Riktlinjer för bostadsförsörjning*.

Mötesplatser som skapar möten mellan människor med olika förutsättningar

Översiktsplanens ambition att skapa sammanlänkande mötesplatser fokuseras på att skapa kluster av service och centrumnoder. Här finns potential att skapa knutpunkter som servar ett större område och kopplar samman flera delområden. Här är det viktigt att parallellt jobba med tillgänglighet och överbrygging av barriärer. Också

skolor har potential att fungera som viktiga mötesplatser för människor med olika förutsättningar. Vid planering och planering av skolor kan det uppstå en målkonflikt kring ökad skolintegration kontra längre resväg. I utbyggnadsplanen planeras, som tidigare nämnts, centrala skolor tidigt i perioden, med stor potential att bidra till integrationen.

Detaljerad placering av skolor och service behöver hanteras med omsorg i fortsatt planering med syfte att skapa goda förutsättningar för starka, överbryggande och tillgängliga mötesplatser.

Bostadsförsörjning med goda bostäder för alla

För en god och socialt hållbar bostadsförsörjning behövs tillräckligt många bostäder, i ett varierat utbud som möter invånarnas varierade behov. *Framtidsplan 2050* identifierar ett behov att öka variationen i bostadsbeståndet. En ökad blandning av bostads- och upplåtelseformer, inte minst i serviceorterna, ger förutsättningar för fler att både flytta in och bo kvar i samma område genom olika faser i livet. Projekt som kompletterar bostadsbeståndet i ett område bör prioriteras, i ett brett socialt hållbarhetsperspektiv. Ett exempel i utbyggnadsplanen är prioritering av ett nytt äldreboende i Frösakull, som kan möta ett behov med många äldre i kommunens västra delar. Kompletterande behov på begränsade ytor kan ställas emot varandra, eller konkurrera om samma ytor. Här behövs en medvetenhet i prioritering av innehåll, utifrån den lokala behovsbilden och kommunens målsättningar.

Efter utbyggnadsplanens första etapper som präglas av pågående, mer småskaliga, projekt är de följande etappernas relativt stora bostadstillskott positivt för bostadsmarknaden och -försörjningen. Utbyggnadsplanens volym på utbyggnad av bostäder uppfyller de behov som framkommit i aktuella bostadsbyggnadsberäkningar motsvarande omkring 800 bostäder per år. Boverkets uppskattningar på 980 bostäder per år gäller hela Halmstads arbetsmarknadsområde som även inkluderar kommunerna Laholms och Hylte, och bedöms innebära en motsvarande nivå på 800 bostäder per år i Halmstad. Den första femårsperioden 2021 – 2025 ligger under målet med ett snitt på 587 färdigställda bostäder per år. Detta förklaras med att det inte går att öka bostadsbyggande så snabbt eftersom samhällsbyggnadsprocessen tar tid och det de senaste åren har detaljplanelagts för få bostäder som en konsekvens dels av att utbyggnadsområden i förra översiktsplanen tog slut, dels utbyggnadsstrategin med många små förtätningsprojekt. Också den sista perioden 2046 – 2050 ligger marginellt under det bedömda behovet. Övriga fem-årsperioder däremellan ligger dock över bedömt behov. Utbyggnadsplanen bör därmed säkra en beredskap för att klara bostadsförsörjningen för en växande befolkning.

Planeringen med tillskott av nya bostäder har svårt att lösa behoven för de med minst resurser, eller som har svårt att komma in på bostadsmarknaden. Här finns det ett särskilt behov att tillgång till billiga bostäder. Här behövs särskilda insatser och

verktyg, som ligger utanför utbyggnadsplanen och som behöver utredas vidare. Se vidare under rubriken *Riktlinjer för bostadsförsörjning*.

Barnperspektivet

Ur barnperspektiv är tillgång till barnomsorg och skola, fritidsaktiviteter, lek och rekreation samt rörelsefrihet och tillgänglighet till sina målpunkter särskilt viktiga frågor som behöver prioriteras. Flera av dessa tas upp i aspekterna ovan, inom *tillgång till service, parker* respektive *kommunikationer* samt *överbrygning av barriärer*.

I den strategiska hållbarhetsbedömningen av *Framtidsplan 2050* lyfts särskilt överbrygning av barriärer för att öka tillgängligheten till barns målpunkter som centralt ur barnperspektiv. Här nämns särskilt behov av kopplingar norr om Larsfrid och Vilhelmsfält, Oskarström, Haverdal och Simlångsdalen. Ur barnperspektiv är det särskilt viktigt att överbrygga barriärer för bättre tillgänglighet till idrott- och fritidsaktiviteter, mötesplatser, skola och barnomsorg. Ett sammanhängande och trafiksäkert gång- och cykelnät är viktigt för barns rörelsefrihet och möjlighet att självständigt röra sig i sitt närområde, vilket är centralt ur barnrättsperspektiv.

Utbyggnadsplanen prioriterar bland annat förbättrade kopplingar mellan Öster och Östra stranden, som gör det lättare att ta sig till havet, vilket inte minst är av värde för större barn och unga. I Oskarström planeras insatsen med en ny bro över Nissan som ökar tillgängligheten till idrottsplatsen i öster också att startas upp tidigt. Dessa satsningar har särskild betydelse för ett större sammanhang med stor påverkan på tillgängligheten för de som bor i området idag. Några satsningar är ur barnperspektiv närmare knutna till ett kommande behov i anslutning till planerade utvecklingsområden. I Simlångsdalen bidrar utveckling av centrumstråket GC (IN39), med gång- och cykelkoppling över väg 25, att öka tillgängligheten till skolan. I Haverdal har kopplingen över Kustvägen (IN33) särskild betydelse för att koppla tillkommande bostäder norr om vägen till skola och andra målpunkter på södra sidan. Det är av stor vikt att denna koppling finns på plats när bostadsområdet i öster (HAV4) byggs ut, för säkra skolvägar från start.

En bro över Fylleån (IN53) planeras sent, men skulle fungera som en kompletterande koppling till idrottsområdet Halmiavallen och Fylgiaparken, som är viktiga målpunkter i de östra stadsdelarna, inte minst ur barnperspektiv.

Barn och ungas tillgång till vistelseytor och lekmiljöer är också en viktig fråga att säkerställa i fortsatt planering, stärkt av översiktsplanens planeringsinriktning 3.8 "alla ska ha tillgång till gröna miljöer".

Ekonomisk hållbarhet

Den ekonomiska bedömningen av utbyggnadsalternativ grundar sig på tre strategiska premisser.

- Jorden naturresurser är begränsade, vilket kommer leda till framtida lägre ekonomisk tillväxt, och sannolikt även krympande ekonomier. Denna förändring bedöms ligga ca 20 år fram i tiden.
- Kunskapsintensiv verksamhet (produkter med stort kunskapsinnehåll och kvalificerade tjänster) är ofta drivande i ekonomisk utveckling och gynnas i täta miljöer. Därför bör täta miljöer eftersträvas.
- Ett näringsliv med spets, branschbredd och djup, minskar risken att drabbas hårt vid nedgång i en enskild bransch och stimulerar en varierad efterfrågan på arbetskraft.

Vidare är klimatanpassningsåtgärder synnerligen angelägna för att skydda ekonomisk värden. Detta gäller speciellt för de centrala delarna som ligger lågt och har stora värden i form av byggnader. Det är sannolikt att översvämningsrisk kommer påverka framtida försäkringspremier. Dessa åtgärder brådskar.

Transportinfrastruktur utifrån befolkningstillväxt

I kommunens ”Plan för transportsystemet del 2: transportplan mot 2050” anges en ambition för transportslagsfördelning av resor för åren 2018, 2040 och 2050. I planen konstateras att det inte går att tillskapa kapacitet för att klara förväntad resandeökning med bibehållen transportslagsfördelning för 2040 och 2050. Slutsatsen är att andelen yteffektiva transportslag måste öka. Detta har beaktats i utbyggnadsplanen och talar för strategin *Inifrån och ut*.

Samlokalisering av bro över Nissan och gata på söder med översvämningsvallen för att skydda centrum kombinerar miljöanpassning med förstärkt väginfrastruktur. Med tanke på att biltrafikens andel bör minska och helst inte öka i absoluta tal, så kan biltrafiken i centrum minska när bro och gata byggs. Men det förutsätter att trafikåtgärder samtidigt vidtas för att främja hållbara transport på Slottsbron, såsom Halmstadsexpressen med bussfil/bussgata och bra trafiklösningar för cykel och övrig kollektivtrafik.

För att bygga ett resurssnålt och resilient samhälle bör ambitionen för omställning av transportslagsfördelning vara ännu högre. Det handlar om att öka andelarna cykel- och kollektivtrafikresor, samt minska de ytkrävande och i övrigt resurskrävande bilresorna. Halmstadsexpressen är ett bra initiativ som skapar ett starkt kollektivtrafikstråk som knyter ihop stora delar av staden och bör passa många olika resenärskategorier med tanke på alla olika typer av målpunkter som trafikeras. Att stärka kollektivtrafiken är oftast även gynnsamt ut jämlikhetssynpunkt, eftersom fler kvinnor och människor med svag ekonomin i större utsträckning reser kollektivt.

Eftersom ändring av resvanor till största delen är en mental process så bör kommunen på olika sätt kommuniceras fördelarna och möjligheterna med cykel och kollektivtrafik. Speciellt i samband med förändringar.

Se även kommentarer till den miljömässiga aspekten ”Förmågan att ställa om till hållbara transporter”.

Offentlig service utifrån befolkningstillväxt

Enligt utbyggnadsplanen finns ett stort antal förskolor och skolor inplanerade för de två närmaste 5-årsintervallen. I samrådsförslaget motsvarar skolorna mer än elevökningen. Detta beror på att många elever idag går i paviljonger som behöver ersättas med permanenta lokaler, och att det finns många äldre lokaler som behöver ersättas. Det finns även en viss överkapacitet därför att skolbehovet tidigare varit svårbedömt eftersom det inte varit känt när olika områden ska byggas ut. Utbyggnadsplanen ger ett bättre underlag i planeringen framöver. Likaså finns lokaler för annan offentlig service inplanerad. Konsekvensbedömningen innehåller inte en djup analys av huruvida utbyggnad av offentlig service tillmötesgår förvänta befolkningsutveckling och utbyggnadsplaner för bostäder. Men vår bedömning är att omfattningen av utbyggnad av offentlig service är god utifrån befolkningstillväxt.

Försörjningssystem, framför allt VA

Tillgången på dricksvatten är en begränsande faktor för befolkningstillväxt. Nödvändiga kapacitetsförstärkning för att säkerställa dricksvattenförsörjningen i en växande kommun genom nya överföringssystem inleds omgående och slutförs perioden 2026 – 2030. Satsningar på vattenbesparande åtgärder finns med i utbyggnadsplanen. Grundvattentäkter skyddas genom inriktningar i ÖP, skyddsåtgärder och vid behov rening. Investeringar i gemensamma avloppslösningar som inte begränsar tillväxt i de mindre samhällena planeras tidigt i planen. Se även kommentarer till den miljömässiga aspekten ”Utbyggnad av allmän VA-försörjning”.

Förutsättningar för näringslivet

Tillgång till arbetskraft, lämpliga lokaler eller verksamhetsområden och gott logistiskt läge är betydelsefullt för näringslivet. Tillgång till arbetskraft handlar bland annat om storlek på arbetsmarknaden, attraktivt boende, goda resmöjligheter och tillgång till utbildningsmöjligheter. Storlek på arbetsmarknad kommenteras under nästa aspekt. Attraktivt boende handlar både om att tilltalande bostäder och socialt välfungerande områden.

Framtidsplanen och utbyggnadsplanen är väl utformad med tanke på utveckling av attraktiva kontorslokaler med centralt läge och goda förbindelser. Tillskapande av nya verksamhetsområden med goda logistiska förutsättningar bör gynna de branscher som

söker dessa kvaliteter. Utöver det bör Halmstads attraktiva läge som boendeort bidra positivt.

Tidigt i planen ligger även flera satsningar på att utveckla besöksnäringen som är betydelsefull i kommunen. Kommunen har stor påverkansmöjlighet genom att erbjuda grundläggande infrastruktur så som, gång- och cykelvägar, rastplatser, toaletter och planera för områden som lämpar sig för kommersiella turismsatsningar i form av hotell, restauranger, butiker, aktivitetsparker mm. Planen prioriterar att genomföra grundläggande åtgärder för att främja besöksnäringen.

Halmstad som arbetsplatskommun

Ur arbetsmarknadssynpunkt utgör Halmstad en balanspunkt mellan Malmö/Lunds och Göteborgs arbetsmarknadsområde. Tillsammans med kommunerna Hylte och Laholm utgör Halmstad eget statistiskt indelat arbetsmarknadsområde. Under mycket lång tid, i princip hela industrialiseringen, har arbetsmarknadsregionerna vuxit geografiskt och antalet har därmed minskat. Denna trend har avtagit de senaste decennierna, vilket sannolikt beror på att pendlingstiderna har blivit så långa att de inte är värda uppoffringen.

Halmstad kommun har idag balans mellan dag- och nattbefolkning. Med tanke på tendenser att pendling nått sin kulm, att distansarbete blivit betydligt vanligare och att många kunskapsintensiva verksamheter även söker sig till platser med attraktiva boendemiljöer och goda resmöjligheter bör Halmstad ha en relativt god möjlighet att utveckla en förhållandevis stark arbetsmarknad.

För att utnyttja detta läge bör planeringen sikta mot:

- Täta lättillgängliga centrummiljöer för kunskapsintensiv och tjänsteverksamhet. Härvid är högskolan, sjukhuset och även garnisonen viktiga.
- Utnyttja stadens logistiskt gynnsamma läge med hamn, järnväg och E6:an.

Utbyggnadsplanen tar på ett gott sätt fasta på dessa möjligheter genom till exempel: Halmstadsexpressen (förlängd till Kistinge industriområde), utbyggda cykelvägar, en tänkt kombiterminal vid Kistinge och tågstationer vid Trönninge och Getinge.

Utöver utbyggnad enligt ÖP kan kommunen stärka utveckling av arbetstillfällen genom att värna om goda förutsättningar för en spetsig, bred och djup arbetsmarknad (kunskapsintensiv/innovativ, stor branschbredd och verksamheter som erbjuder både enkla och kvalificerade jobb).

Markens beskaffenhet som drivande för kostnader

Utbyggnadsplanerna för områdena Larsfrid och andra omvandlingsområden i centrala delarna startar tidigt och är utlagda över långa tidsperioder av hänsyn till bland annat den höga risken för föroreningar i marken som kan bli både tidskrävande och kostsamma.

Med tanke på osäkerheten i vilka kostnader som kan uppstå och hur de ska finansieras, samt med tanke på att kommunen ekonomiska möjligheter förväntas minska mot slutet av planens tidshorisont, är det klokt att initiera dessa planområden snart. På så vis finns en flexibilitet att eventuellt ändra inriktning om kostnaderna blir för höga och för att ta kostnaderna när ekonomin ännu kan förväntas var hygglig.

Riktlinjer för bostadsförsörjning

Riktlinjer för bostadsförsörjning ska bidra till en hållbar tillväxt i Halmstads kommun. Följande övergripande kommunala mål ska prioriteras i kommunens bostadsförsörjning.

- Planera med beredskap för en växande befolkning
- Prioritera klimatutmaningen
- Prioritera jämlikhetsutmaningen
- Prioritera infrastruktur för en ny tid

Ekonomisk och social hållbarhet

Riktlinjer för bostadsförsörjning är ett viktigt komplement till den fysiska planering som omfattas av översikts- och utbyggnadsplanen. Med tanke på den nuvarande bostadssituationen med trångboddhet, bostadsbrist och socioekonomisk bostadssegregation mellan Halmstads stadsdelar är det angeläget att *Riktlinjer för bostadsförsörjning* blir ett kraftfullt styrmedel för att förbättra situationen. Utmaningarna kräver en god samverkan med höga ambitioner mellan alla aktörer. I riktlinjerna konkretiseras hur kommunen vill använda tillgängliga verktyg på kommunal nivå:

- översikts- och detaljplanering
- en aktiv markpolitik
- det kommunala bostadsbolaget
- samt tvärsektorielt arbete och sänkta trösklar till bostadsmarknaden.

Det senare är en påtagligt specifik kommunal kapacitet till följd av kommunens många olika uppgifter, som kan ha stor effekt med en väl fungerande samordning mellan olika kommunala uppdrag.

Att människor har en bra bostad är en grundläggande faktor för att bemöta jämlikhetsutmaningen. I de inledande delarna av *Riktlinjer för bostadsförsörjning* redogörs för den lagstiftning som de framtagna riktlinjerna baseras på samt den analys som ligger till grund för utformningen av riktlinjerna. I analysen beskrivs den starka bostadstadssegregationen i Halmstad utifrån olika perspektiv. I de punktvist angivna insatserna under vart och ett av de fyra verktygen, saknas åtgärder för att bryta segregationen i den omfattning som kan förväntas utifrån situationsbeskrivningen i analysen. Tydligare insatser för att bryta bostadssegregationen skulle stärka riktlinjernas överensstämmelse med Översiktsplanens planeringsinriktningar och förbättra kommunens chans att uppnå sina övergripande mål och högt satta ambitioner. I synnerhet saknas insatser för att bevara och utveckla ett billigt befintligt bostadsbestånd, ett bredare ansvar för samhällets mest utsatta och sänkta trösklar till bostadsmarknaden, att motverka gentrifiering i socioekonomiskt svagare områden och bidra till en bättre integration i socioekonomiskt starkare områden. Riktlinjer för bostadsförsörjning är en del av ett

ambitiöst strategiskt hållbarhetsarbete. När de formulerade insatserna blir ospecifika blir riktlinjerna också ett mindre tydligt styrmedel och verktyg för berörda nämnder och aktörer. Stort ansvar och påverkan på social hållbarhet ligger på hur insatserna tolkas och påverkar genomförande i verksamheten.

För att verkligen bryta segregationen behövs ett helhetsgrepp om staden. Bostadssegregationen har en grundläggande geografisk dimension och behöver också hanteras med åtgärder för både var och hur både bostadsbyggande och bostadssociala åtgärder för utsatta grupper planeras och genomförs. Detta gäller till exempel en medveten lokalisering av behovsbostäder och sociala kontrakt, hur en bostadsblandning ska styras beroende på läge och användning av markpolitiska verktyg för att motverka segregationen. Denna geografiska dimension, i koppling till målet att bryta segregationen, saknar tydlighet i insatsernas formulering.

Nybyggda områden och bostäder attraherar oftast relativt betalningsstarka grupper eftersom nyproduktion generellt är dyrare än äldre bostäder. Riktlinjernas insatser omfattar formuleringar att eftersträva ”blandade prisbilder” i nyproduktionen. För att påverka bostadssegregation handlar behovet i praktiken om att aktivt understödja billiga bostäder som ett delsegment. Vid sidan av möjligheten att bygga billigare bostäder är det befintliga beståndet avgörande för att tillgodose behovet av billiga bostäder.

Strategin *Inifrån och ut* kan riskera att skapa en gentrifiering, i synnerhet i stadens centrala delar. Kommunens egen studie av flyttströmmar visar att till nybyggda områden i Halmstad centrum flyttar många från socioekonomiskt svagare områden i öster. Således bidrar nybyggnation i centrum potentiellt till att billigare lägenheter i öster friställs redan i nästa led, vilket innebär att det går att främja rörlighet och uppblandning av socioekonomiska grupper. Att som delsegment dels bygga billiga bostäder, dels bevara billiga hyresrätter är dock en av nyckelfrågorna för att skapa en ökad social integration och jämlikhet i Halmstad i stort. Möjliga styrmedel för att påverka prisbildningen och strategiskt hantera befintligt bostadsbestånd bör undersökas vidare.

Formulerade insatser lägger stor vikt vid att blanda bostadstyper och upplåtelseformer, vilket är bra ur ett brett socialt perspektiv. En ökad blandning i bostadsbeståndet ger förutsättningar för fler att både flytta in och bo kvar i samma område genom olika faser i livet. Det bidrar också i ett långsiktigt perspektiv till det utbud som blir äldre och billigare på sikt.

Vikten som läggs vid blandning av bostadsutbudet vid nyproduktion som ett huvudsakligt verktyg för att minska segregationen tycks dock överskattas. Resonemanget att ”genom en variation av bostadsformer kan segregation i de nya områdena undvikas, samtidigt som behov och efterfrågan tillgodoses” är tveksamt om de utgör enda insatsen. En ökad blandning i bostadsutbudet, i synnerhet i socioekonomiskt starkare områden, betyder inte automatiskt bättre integration. För att bidra till integrationen behöver en ökad bostadsblandning också här kompletteras med andra verktyg, där prisbildning, skolintegration och tillgång till arbetsmarknaden är viktiga aspekter.

Att bryta segregationen är en svår uppgift. Den kommunala bostadsplaneringen har inte rådighet över alla faktorer som påverkar människors frivilliga men begränsade val av bostad. De stora och växande inkomstskillnaderna är ett grundläggande problem som kommunen inte kan påverka. För att lyckas med integrationen kan kommunen samordna integrerande insatser, med bäring på översiktsplanen, med fler insatser som inte har direkt koppling till fysisk planering. Det kan handla om arbetsintegrerande insatser genom att aktivt stödja till exempel sociala företag och tillsammans med näringslivet tillskapa praktikplatser. Sociala företag kan till exempel leverera reparationstjänster för att gynna en resurssnål cirkulär ekonomi, vilket även bidrar till ett större djup på arbetsmarknaden och en mer resilient ekonomi. Att människor kommer i arbete och känner att de har en meningsfull sysselsättning och en egen inkomst är viktigt för individens välmående och det minskar även behovet av försörjningsstöd.

Med tanke på att jämlikhet är en av de utpekade utmaningarna så är de beslut som fattas nu och de inriktningar som nu väljs av stor betydelse för kommunens framtida utveckling som boendeort. Det finns många exempel från städer i Sverige och Europa, till exempel Helsingborg, där insatser för att bryta människors marginalisering skett genom att tillförsäkra dem en bostad. Med en ordnad bostad förbättras människors möjligheter att ordna upp sina liv högst radikalt. Personerna får då möjlighet att sova ordentligt, tvätta sig och äta regelbundet. De får en adress vilket behövs för de flesta ärenden med privata och offentliga organisationer. Omvärldsbevakning och erfarenhetsutbyten bör eftersträvas för att kontinuerligt söka kunskap för en ökad integration.

För att använda de fyra identifierade verktygen för bostadsförsörjningen i strävan att hantera jämlikhetsutmaningen och skapa en mer integrerad stad är några av åtgärderna särskilt betydelsefulla. Otydlighet i formuleringen av dessa insatser har således särskild påverkan på möjligheten att uppnå kommunens mål för att hantera jämlikhetsutmaningen. Särskilt betydelsefulla verktyg listas nedan.

Översikts- och detaljplanering

- Prioritera detaljplaner som bidrar till blandad bebyggelse, blandade upplåtelseformer och blandade prisbilder
- Skapa planberedskap för special- och plusbostäder i lämpliga lägen
- Arbeta för att möta studenternas behov av bostäder till rimliga hyror i nära anslutning till Högskolan

En aktiv markpolitik

- Prioritera en markpolitik som bidrar till blandad bostadsbebyggelse, blandade upplåtelseformer och blandade prisbilder
- Säkerställ tillgång till bostäder för bostadssociala ändamål vid markanvisnings- och exploateringsavtal

Det allmännyttiga bostadsbolaget

- Kommunens bostadsbolag ska bidra till en blandad bostadsbebyggelse för att bryta segregationen, skapa balans på bostadsmarknaden utifrån behov och öka rörligheten på bostadsmarknaden

Tvärssektoriellt arbete och sänkta trösklar till bostadsmarknaden

- Arbeta koncernövergripande för att förhindra och minska hemlöshet
- Jobba proaktivt i ett förvaltningsöverskridande vräkningsförebyggande nätverk där gemensamma insatser skall göras så att utsatta personer får hjälp.
- Satsningar ska göras på att öka boendekvalitéer i områden med lågt socioekonomiskt index till exempel genom att satsa på högre kvalitet på grönstrukturen och upprustning av områden för ökad attraktivitet
- Främja att nyproducerade lägenheter bidrar till blandad bebyggelse avseende såväl bostadsformer, upplåtelseformer och prisbild i samhällsbyggnadsprocessens olika skeden.

Miljömässig hållbarhet

Givet det stora behovet av nya bostäder i Halmstad och den kraftiga utbyggnaden av bostadsområden som översiktsplanen möjliggör, är *Riktlinjer för bostadsförsörjning* av mycket stor betydelse för miljöpåverkan både i byggskede och under byggnadernas hela livslängd. De val som görs beträffande nya byggnaders energiprestanda, materialval och uppvärmningssätt kommer att påverka miljöbelastningen under lång tid. Nyproduktion bör även klimatanpassas i enlighet med översiktsplanens planeringsinriktning och kommunens klimatanpassningsplan. I kommande detaljplanering ska övergripande målsättningar i antagen översiktsplan realiseras.

Riktlinjerna för bostadsförsörjning ger ett tydligt uppdrag att kommunens planering ska samordnas för att främja ett miljö- och klimatsmart byggande. Viktiga verktyg med utpekad ansvar för genomförande är:

- Fortsatt detaljplanering för ett yteffektivt bostadsbyggande, miljövänliga material, planering för fjärrvärme och hållbara transporter.
- En aktiv markpolitik som ger rådighet och möjlighet att ställa villkor vid marktilldelning som främjar miljömässig hållbarhet och innovation
- Säkra att ägardirektiven för de kommunala bolagen ligger i linje med mål och strategier i *Framtidsbild 2050*
- Främja tvärssektoriellt arbete

En översyn av ägardirektiven till de kommunala bolagen för att säkra att de ligger i linje med kommunens styrdokument, bör omfatta samtliga kommunala bolag och inte begränsas till det allmännyttiga bostadsbolaget.

Den tydliga målsättningen att samordna olika övergripande mål, analysen av befintliga verktyg och möjliga åtgärder med utpekat ansvar ger sammantaget goda förutsättningar för att beslutade mål för miljömässig hållbarhet kan uppnås. Miljöpåverkan av översiktsplanens genomförande enligt utbyggnadsplanen bedöms kunna begränsas genom de framtagna riktlinjerna för bostadsförsörjning. *Riktlinjer för bostadsförsörjning* ger vägledning för kommande planering i viktiga aspekter kopplat till det nationella miljömålet God bebyggd miljö.

Agenda 2030

Halmstads kommun har flätat in de globala utvecklingsmålen, Agenda 2030, i ordinarie styrning och målsättning. Prioriteringar i *Strategisk plan* och *Planeringsdirektiv* med budget ska gå i linje med Agenda 2030. Alla kommunala verksamheter ska arbeta för att nå de globala målen. Detta gäller även hur Översiktsplanen genomförs. En strategisk plan som uppdateras varje mandatperiod ska säkerställa att visionen förverkligas. Styrningen sker genom kommunfullmäktiges planeringsdirekt med tillhörande budget.

Översiktsplan *Framtidsplan 2050* bedöms ha konsekvenser för en majoritet av de globala målen. Utbyggnadsplanens prioriteringar påverkar genomförandet i tid och rum vilket kan påverka utfallet. Att bedöma hur utbyggnadsplanen uppfyller Agenda 2030 och därmed följer kommunens övergripande mål är därför naturligt.

Eftersom Agenda 2030 består av 17 övergripande mål och 169 delmål fokuserar konsekvensbedömning på de mål och delmål som har stark koppling till utbyggnadsplanen

Bedömning av berörda mål

Nedan följer konsekvensbedömningar på de mål och delmål som bedöms ha tydlig koppling till utbyggnadsplanen. Delmålen sammanfattas i kursivt.

Mål 2 – Ingen hunger

Hållbar livsmedelsproduktion och investeringar i infrastruktur på landsbygden.

För att säkra lokal och global livsmedelsförsörjning bör jordbruksmark inte byggas, men eftersom markbehoven för bostäder och verksamheter ökar kan det vara svårt att undvika. Ju längre kommunen väntar med att ta jordbruksmark i anspråk desto större är sannolikheten att den finns kvar om prioriteringarna i framtiden kommer att ändras. Detta talar för utbyggnadsalternativet *Inifrån och ut*.

Mål 3 – God hälsa och välbefinnande

Minska skador till följd av skadliga kemikalier, föroreningar och kontaminering av luft, vatten och mark.

Tidiga satsningar på en hållbar infrastruktur för trafik med gång- och cykelvägar och kollektivtrafik samt utbyggnad av VA-försörjning bidrar till att minska utsläppen till framför allt luft och vatten. Prioriteringen av omvandling av äldre verksamhetsområden förutsätter sanering av markföroreningar som enligt vattenmyndigheten bedöms påverka vattenkvaliteten i yt- och grundvatten. Men sociala hälsospekter talar för strategin *Inifrån och ut* då den ger större möjligheter att minska segregationen och främja social integrering.

Mål 4 – God utbildning

Likvärdig grundskole-/gymnasieutbildning av god kvalitet samt lika tillgång till förskola av god kvalitet.

Utbyggnadsplanens starka fokus på integration genom bostadsbyggande och nybyggnation av skolor ökar möjligheterna för en välfungerande sammansättning av elever, vilket bör gynna utbildningen för de socioekonomiskt svaga. Strategin *Inifrån och ut* bör ge bättre förutsättningar att minska boende- och skolsegregationen och förbättra förutsättningarna för god utbildning för alla.

Mål 6 – Rent vatten och sanitet för alla

Säkra tillgången till rent dricksvatten i tillräcklig mängd genom skydd av resurs och distribution. System för avloppsvattenrening.

Utbyggnadsplanen har ett starkt fokus på att tidigt investera i åtgärder som minskar kommunens sårbarhet när det gäller dricksvattenförsörjning genom skydd av grundvattenresurser och ökad kapacitet att leverera vatten. Fler ges möjlighet att ansluta enskilda avlopp till kommunalt VA och utbyggnad av nätet ligger före planerad bostadsutveckling.

Mål 7 – Hållbar energi för alla

Tillgång till modern, förnybar energi och ökad energieffektivitet.

Halmstads kommun har genom Halmstads Energi och Miljö tillgång till fjärrvärme i tätorten. Fjärrvärme är ett effektivt sätt att värma upp lokaler med förnybar energi. Fjärrvärmenätet är väl utvecklat i den centrala staden. Möjligheten att ansluta fler till fjärrvärme underlättas genom strategin *Inifrån och ut*.

Mål 9 – Hållbar industri, innovationer och infrastrukturer

Uppgradera all industri och skapa en hållbar, motståndskraftig och inkluderande infrastruktur.

En innovativ kunskapsintensiv verksamhet och tjänsteproduktion gynnas oftast av täta miljöer. Detta talar starkt för strategin *Inifrån och ut*. Utbyggnad av infrastruktur i de centrala delarna gynnar täthet och bör ske tidigt i planperioden med tanke på förväntad ekonomisk nedgång inom några decennier. Industriproduktion skulle kanske kortsiktigt gynnas av strategin *Utifrån och in* eftersom omvandlingen av Larsfrid och Vilhelmsfält skjuts på framtiden. På lång sikt bör dock även industriproduktion gynnas av en mer resilient och attraktiv stad som strategin *Inifrån och ut* sannolikt leder till.

Mål 10 – Minskad ojämlikhet

Främja social, ekonomisk och politisk inkludering.

Strategin *Inifrån och ut* ger bästa möjlighet att minska ojämlikheter eftersom den

har bättre förutsättningar att begränsa segregationen. Att fler får tillgång till attraktiva miljöer genom att fysiska barriärer byggs bort och tillgång till hållbara transporter ökar relativt tidigt främjar inkludering. Planeringen av servicekluster och centrumnoder som överbyggande mötesplatser kan bidra ytterligare.

Mål 11 – Hållbara städer och samhällen

Tillgång på bostäder, hållbara transportsystem samt säkra och inkluderande grönområden där kultur- och naturarv skyddas. Resurseffektivitet och katastrofriskreducering.

Hållbara städer och samhällen innefattar så många olika aspekter: tillgång på bostäder, hållbara transportsystem, social sammanhållning, energisystem, grönområden, katastrofriskreducering, påverkan på vatten och mark, arbete och försörjning, offentlig och privat service, kultur- och naturarv, med mera. Sammantaget så talar väldigt mycket för att strategin *Inifrån och ut* för staden Halmstad, och strategin *Att bygga i flera orter varje tidsperiod och mer när förutsättningar finns*, är de bästa för att skapa hållbara städer och samhällen i Halmstads kommun. *Riktlinjer för bostadsförsörjning* bidrar till att förtydliga hur beslutade mål ska implementeras i kommande detaljplanering och byggprocess, främst gällande klimatutmaningen.

Mål 13 – Bekämpa klimatförändringarna

Stärka motståndskraften mot och anpassningsförmågan till klimatrelaterade katastrofer i politik, planering och förvaltning

Utbyggnadsstrategin *Inifrån och ut* säkerställer snabbare de planerade klimatanpassningsåtgärder som bedöms som nödvändiga för att minska risken för klimatrelaterade skador med stora kostnader som följd. Att detta sker tidigt är bra med tanke på en förväntad betydligt svagare ekonomisk utveckling, samt att det förstås är bra att få skyddsvallar på plats så snart som möjligt.

Mål 14 – Hav och marina resurser

Minska föroreningarna i haven och återställ ekosystem. Bevara kust- och havsområden samt stöd småskalig fiskerinäring.

Översiktsplanens hantering av hav och kustvatten kan allmänt ses som ett stöd för bevarandet av havs- och kustmiljöerna. Målet berörs inte specifikt i utbyggnadsplanen men påverkas positivt av alla åtgärder som bidrar till en minskad belastning av näringsämnen och föroreningar till havet. Strategin att prioritera VA-projekt tidigt bidrar till att uppnå beslutade miljö kvalitetsnormer för havet. Utbyggnadsstrategin *Inifrån och ut* bedöms bäst gynna detta mål.

Mål 15 – Ekosystem och biologisk mångfald

Bevara, restaurera och säkerställa hållbart nyttjande av ekosystem och skydda biologisk mångfald och livsmiljöer.

Att ta ny mark i anspråk medför alltid konsekvenser för befintligt ekosystem oavsett om detta sker genom förtätning inom, eller i utkanten av en tätort. I direkt anslutning till staden finns mycket höga naturvärden exempelvis vid Fylledalen och kusten. Grönstruktur inom den befintliga staden kan tillföra viktiga ekosystemtjänster. Avgörande för miljökonsekvenserna är hur väl kunskapsunderlag och planeringsinriktningar beaktas i fortsatt planering och genomförande. Val av utbyggnadsstrategi bedöms därför ha neutrala konsekvenser.

Avgränsning

Baserat på delmålens formulering är det flera mål som inte direkt berörs av utbyggnadsplanen. I en vidare mening och tolkning av målen övergripande innebörd kan utbyggnadsplanen ändå anses påverka de teman som målen berör. Dessa mål omfattar Mål 1) Ingen fattigdom, Mål 5) Jämställdhet, Mål 8) Anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt Mål 12) Hållbar konsumtion och produktion.

Mål 16) Fredliga och inkluderande samhällen och mål 17) Genomförande och globalt partnerskap bedöms inte vara relevanta eftersom de handlar om andra frågor än de som en utbyggnadsplan kan och bör påverka.

Slutsatser för utbyggnadsplanens strategiska val

Med tanke på att Agenda 2030 är centralt för kommunens utvecklingsmål och styrdokument är överensstämmelsen med de 17 målen högst angelägen.

Att bedöma hur väl de olika utbyggnadsalternativens överensstämmer med de globala utvecklingsmålen, är mycket snarlik bedömningen av hur väl utbyggnadsplan följer de 23 aspekter som angetts för konsekvensbedömning baserade på MKB för översiktsplanen, och som redovisats ovan i kapitel Utbyggnadsplanens etappindelning.

Det innebär alltså att strategierna *Att bygga staden inifrån och ut med stora bostadsområden* och *Att bygga i flera orter varje tidsperiod och mer när förutsättningar finns* även bör vara de bästa för att uppnå målen i Agenda 2030.

Den valda utbyggnadsstrategin bör ge bättre utfall avseende de globala utvecklingsmålen jämfört med alternativa strategier. Det handlar om;

- Att säkra framtida livsmedelsförsörjning, vatten och sanitet och frihet från giftiga ämnen.
- Bättre och mer jämlik kvalitet på skola och undervisning, boende, service och attraktiva miljöer.
- Att främja social inkludering genom bostadsutbyggnad som bidrar till att bryta segregationen.
- Mindre belastning på klimat och ekosystem från transporter, uppvärmning och verksamhetsmark, samt genom att främja grönstrukturer.

- Att gynna uppgradera av industri, skapa en hållbar, motståndskraftig och inkluderande infrastruktur, genom att erbjuda goda förutsättningar för kunskapsintensiv verksamhet och tjänsteproduktion samt attraktivt och resursnålt transportsystem.

Styrdokument stödjer genomförande

En genomgång visar att många av de globala målen berör sakfrågor där översiktsplanen hänvisar till kommunala styrdokument. Att ha aktuella styrdokument som implementerar målen för Agenda 2030 ökar sannolikheten att målen genomförs. En genomgång av viktiga styrdokument för översiktsplanens genomförande utifrån målen i Agenda 2030 är därför att rekommendera.

Samordningen mellan utvecklingsplanen för översiktsplanens genomförande med riktlinjer för lokalförsörjning, riktlinjer för bostadsförsörjning och plan för teknisk infrastruktur innebär i sig en synkronisering i implementeringen av beslutade mål. Ökad kännedom om målen tydliggör uppdraget till nämnder och förvaltningar samt ger nya möjligheter till synergier och innovation.

Samlad bedömning

Val av framtidsbild

Det finns en motsättning i val av framtidsbild. Kommer den ekonomisk tillväxten att fortsätt med ständigt ökande konsumtion eller kommer den att avta. Är oändlig tillväxt möjlig på ett ändligt jordklot? Kommer vi kanske rent av att få en krympande ekonomin? Detta vet vi inte. Den allmänna föreställningen är att ekonomin kommer att fortsätt växa medan mycket forskning pekar på att ständig tillväxt inte är möjligt. Här ligger ett svårt val. Ska kommunen utgå från att tillväxten kommer att fortsätt så som de senaste 70 åren, vid val av investeringar, eller ska kommunen styra sina investeringar baserade på en framtidsbild där ekonomin slutat att växa. Detta har betydelse för investeringar i till exempel infrastruktur för transporter (bilar eller resurssnål transporter) och lägenhetsstorlekar på nybyggnation av bostäder.

Kumulativa effekter

Fler invånare i en kommun där vatten är en knapp resurs

Risken för negativa kumulativa effekter där fler invånare leder till ökad belastning på dricksvattenresursen hanteras genom att planering och byggnation av ny överföringsledning av ytvatten från Bolmen förläggs tidigt i projektet. Översiktsplanen skyddar befintliga grundvattentäkter genom tydliga inriktningar. Åtgärder vidtas även för att minska föroreningspåverkan på klassade vattenförekomster både vad gäller punktkällor och diffusa källor.

Fler boende och besökare i attraktiva områden

Satsning på utveckling av kustzonen som besöksmål ligger tidigt i utbyggnadsplanen. När nya bostadsområden tillkommer nordväst om Halmstad längs kusten ökar antalet besökare i känsliga områden med höga naturvärden. Den sammanlagda ökningen kan få negativa kumulativa effekter i form av störningar, ökat slitage och konflikter.

Bostäder i centrum och verksamheter på ny jordbruksmark?

Att omvandla central verksamhetsmark är viktigt för bland annat ökad integration och hållbart resande men kan innebära utträngning av verksamheter och att mer jordbruksmark tas i anspråk för verksamheter. Det finns inriktningar i översiktsplanen som ger stöd för planeringen, men den sammanlagda effekten med nya områden i samverkan med ny infrastruktur kan ge stora konsekvenser för hur mycket jordbruksmark som tas i anspråk.

Lagstadgade skydd

Miljö kvalitetsnormer

Miljö kvalitetsnormer (MKN) regleras i 5 kap MB. De beskriver lägsta godtagbara miljö kvaliteten inom ämnesområdena utomhusluft, omgivningsbuller och vatten. Miljö kvalitetsnormerna anger även en högsta acceptabel föroreningsnivå till skydd för människors hälsa och miljön.

Kommunerna är skyldiga att i sin fysiska planering och prövning enligt plan- och bygglagen agera så att miljö kvalitetsnormerna kan följas.

Många av de klassade vattenförekomsterna uppnår idag inte god ekologisk status, däribland hela havsmiljön utanför kusten samt alla de tillförande vattendragens nedre del närmast kusten. Påverkan från både punktkällor och diffusa källor bedöms som betydande enligt vattenförvaltningen.

Utbyggnadsplanen prioriterar betydande insatser för att förbättra förutsättningarna för VA-försörjning i hela kommunen vilket ökar förutsättningarna för att beslutade miljö kvalitetsnormer kan nås. Utbyggnadsplanen överträffar i detta avseende översiktsplanens målsättning att vattenkvaliteten inte får försämrats vilket ökar förutsättningarna för att miljö kvalitetsmålen kan nås. Konsekvenserna är positiva.

Riksintressen

De valda utbyggnadsstrategierna bedöms bidra till att skapa goda processer och en samordnad planering som ger förutsättningar för välgrundade bedömningar mellan allmänna och enskilda intressen. För stora projekt planeras arbetet att löpa under lång tid vilket skapar utrymme för att både ta fram och hantera nödvändiga kunskapsunderlag i komplicerade frågor.

Utbyggnadsplanen bedöms bidra till att minska risken för negativa konsekvenser på objekt med lagstadgade skydd.

Reflektioner utifrån översiktsplanens planeringsriktningar

I Halmstad växer vi längs stråken

- Att låta Ortsstrukturen växa utefter stråk underlättar god ekonomi i investeringar i infrastruktur. Det kan handla om vägar, VA, kollektivtrafik, bredband mm.
- Att bygga utefter stråk kan även underlätta för hushållen att få ihop livspusslet med dagliga resor utefter samma resrutten mellan bostad, barnomsorg, skola, arbete och daglig handel.

- Skapar underlag för ett resurseffektiv utnyttjande som underlättar en större utbyggnad där även landsbygden med enskilda avlopp kan inkluderas.
- Underlättar bevarande av grönstruktur med gröna kilar mellan stråken.
- Minskar byggnation på övrig landsbygd med minskad risk för påverkan på exempelvis vattentäkter från enskilda avlopp.

I Halmstad 2050 har vi brutit segregationen

- Det finns tydliga initiativ att bygga bort barriärer och att blanda bebyggelsen, vilket bör öka möjligheterna att stärka integration. Vid val av utbyggnadsordning är det angeläget att insatser för att bryta barriärer föregår blandning av bebyggelse.
- Insatser för att bryta segregationen är tydliga. För att detta ska lyckas är det viktigt att hålla fast vid planerna att insatser görs i både socio-ekonomiskt svaga och socioekonomiskt starka områden, eftersom båda är del av segregationen.
- Det finns risker för gentrifiering i centrum och Larsfrid, vilket kommunen bör vidta åtgärder för att undvika.
- Det finns en ambition att erbjuda jämlik tillgång till service och fördelning av resurser, så som skolor, transporter, arbetstillfällen, park o idrott, stränder och grönområden med mera. För att säkerställa att denna linje upprätthålls bör kommunen fastställa någon form av genomförande- och uppföljningsstruktur likande den som föreslås för genomförande av riktlinjer för bostadsförsörjning.
- Utbyggnadsplanen kan bidra till målet att bryta segregationen och prioriteringsordningen är avvägd för att göra mesta möjliga skillnad. Men utbyggnadsplanen påverkar bara en liten del av vad som behövs för att bryta segregationen. *Riktlinjer för bostadsförsörjning* är ett av flera styrmedel för att fånga upp andra viktiga åtgärder och verktyg. Formuleringen av insatser och åtgärder i riktlinjerna för bostadsförsörjning är dock inte tillräckligt tydliga och kraftfulla för att utnyttja tillgängliga verktyg mot segregationen. Insatsernas formuleringar saknas tydlig koppling till segregation och integration som enskilda begrepp. Detta innebär att segregationsfrågan och -målet inte behandlas explicit och den som inte läser dokumentet i sin helhet får inte med sig hur jämlikhetsutmaningen är prioriterad. Signalen till den kommunala organisationen att bryta segregationen liksom kopplingen mellan riktlinjerna och planeringsinriktningen att bryta segregationen blir därmed otydlig.

I Halmstad möts invånarna i vardagslivet

- Tanken att bryta skolegregationen genom strategisk placering av nya skolor är god. Det framgår framför allt av att de centralt belägna skolorna ligger tidigt i planen.
- Prioritering av hållbar transport kan också vara ett led för att uppnå målet. Vi möts mer som gående, cyklande och kollektivtrafikresenärer än som bilister.
- Samordning av omvandling av verksamhetsområden till bostäder medför förbättringar i infrastruktur genom att bygga bort barriärer.
- Att mötas i vardagen har nära koppling till att bryta segregationen. Det handlar till exempel om att bryta barriärer genom strategisk placering av servicekluster och centrumnoder. Den föreslagna etappindelningen tycks beakta detta.

Halmstad har anpassats efter klimatförändringarna

- Beroendet av en knapp grundvattenresurs ska kompletteras med överföringsledning från Bolmen samtidigt som skyddet för befintliga vattentäkter stärks.
- Klimatanpassningsåtgärder ligger tidigt i planen vilket är högst angeläget med tanke på klimatförändringarna som mänskligheten inte tycks kunna stoppa och att de ekonomiska förutsättningarna för stora investeringar förväntas blir sämre.
- Stora centrumutvecklingsprojekt ger förutsättningar att följa planens inriktningar för att skapa ökad resiliens genom medveten planering av grönstruktur och dagvattenhantering
- Det blir stora sociala konsekvenser i människors vardag om områden översvämmas, inte minst i centrum som är målpunkt och mötesplats för många.

I Halmstad är det lätt att resa hållbart

- Att bygga tätt och börja inifrån gynnar utveckling av hållbart reande. Korta resvägar är den lilla stadens styrka och attraktivitet.
- Halmstad bör bygga beredskap för ett framtida betydligt mer resurssnålt transportsystem i ett resilient samhälle. Det innebär att andelen biltransporter bör minska mer fram till år 2050 än det som anges i *Plan för transportsystemet del 2: transportplan mot 2050* och som uppmärksammats i utbyggnadsplanen.
- Satsningarna på gång- och cykeltrafik är angelägna, får stor vikt i utbyggnadsplanen och ligger tidigt i planen. Detta har dessutom positiva effekter för att bryta sociala barriärer.
- En kollektivtrafik som ger goda resmöjligheter i volymmässigt stora resrelationer, knyter samman systemen i effektiva bytesnoder och med högsturtäthet

gör kollektivtrafiken attraktiv. Utbyggnad av Halmstadsexpressen med koppling genom centrum och tågstationen är en bra lösning, och har under samtal i konsekvensbedömningsprocessen förlängts till Kistinge.

- Utveckling av stråk med servicenoder utifrån de delvis nya förutsättningar som ny nationell och regional infrastruktur kommer att ge. Det handlar bland annat om tågstationer i Getinge och Trönninge.
- Eftersom kollektivtrafikstråk har en strukturerande effekt så är det angeläget att de utvecklas parallellt med nya bostadsområden, vilket tycks vara en tanke i utbyggnadsplanen.

Halmstad erbjuder en bredd av arbetstillfällen

- Ökad täthet i centrum genom utbyggnad av stationsstaden, Höskolan, cykelvägar och kollektivtrafik ges goda förutsättningar för tillskapande av attraktiva kontorsmiljöer, den typ av verksamhet som kallas SMET i Kairos rapport *Omvärldsanalys Halmstads kommun*.
- Genom nyskapande av verksamhetsområden med gynnsamma kommunikationer skapas goda förutsättningar för verksamheter som efterfrågar den typen av lokalisering. Efter grundläggande planarbete bör utbyggnad av dessa områden kunna styras av marknadens efterfrågan.
- I en framtid, med en mer resurssnål ekonomi med större efterfrågan av service och reparation för att använda saker längre, bör det finnas ökat behov av lokaler för enkla reparationer av till exempel kläder, datorer och cyklar. Dessa typer av verksamheter kan skapa jobb som breddar och sänker trösklarna för inträde på arbetsmarknaden. Detta bör beaktas i fortsatt planering i form av lämpliga lokaler för småskalig service nära bostadsområdena.
- Destinationsutveckling kopplat till grön turism skapar arbetstillfällen i hela kommunen.

Halmstad har utvecklats som destination

- Halmstad har goda naturgivna förutsättningar för besöksnäringen: havet, vackert och tilltalande inland, samt närhet till stora marknader i södra Sverige, Danmark och Tyskland.
- Turismanläggningar kan utvecklas vid havet och inlandet. Eftersom havsstränderna är relativt hårt belastade av boende och besökare är det angeläget att vara uppmärksam på samverkande belastning (kumulativa effekter).
- Hallands kommunikationsläge med goda järnvägsförbindelser möjliggör hållbart resande till och från Halmstad. Tillsammans med god lokal kollektivtrafik och cykelbanor till besöksmål, bör Halmstad vara attraktivt för framtidens besöksnäring.

Medskick till fortsatt process

Konsekvenserna av genomförandet beror även av hur väl planeringsinriktningar och andra ställningstaganden i översiktsplanen beaktas i den fortsatta planeringen där utbyggnadsplanens riktlinjer ger stöd.

Kommunen har aktuella kunskapsunderlag och styrdokument för den fysiska planeringen. Styrdokumentet har en viktig funktion för att styra mot delmålen för Agenda 2030 genom att konkretisera och tidsätta lokala mål samt utpeka ansvar för genomförande av åtgärderna. Att säkerställa att relevanta styrdokument finns och hålls aktuella är avgörande för en framgångsrik implementering.

För att säkerställa att denna linje upprätthålls bör kommunen fastställa någon form av genomförande- och uppföljningsstruktur likande den som föreslås för genomförande av riktlinjer för bostadsförsörjning.

PÅ UPPDRAG AV

Halmstad kommun
Samhällsutvecklingsavdelningen
Kommunledningsförvaltningen

KONSULTGRUPP

Radar Arkitektur och Planering AB
Surbrunnsgatan 6, 411 19 Göteborg
031-10 98 90
kontoret@radar-arkplan.se

TEAM

Tobias Noborn, Uppdragsansvarig planeringsarkitekt, Radar
Mia Börjesson, Arkitekt och ansvarig för social frågor, Radar
Marie Kristoffersson, Naturmiljökonsult och ansvarig för miljöfrågor, Calluna AB (underkonsult)
Mats Helander, Hållbarhetsstrateg och ansvarig för ekonomiska frågor, Ecosoci AB (underkonsult)

RADAR**CALLUNA**